

NORRINGEN 2020

KAMRATFÖRENINGEN NORRA SKÅNINGAR

NORRINGEN

2020

KAMRATFÖRENINGEN NORRA SKÅNINGAR

Medlemsblad 3-4

REDAKTION:
Bertil Håkanson (red), Jan Appelqvist.

ISBN 978-91-977910-2-1

Åhus Tryckeri 2020

2020 – året som gick till rättorna.

Detta Rättans år 2020 (enligt den kinesiska astrologin) blev sannerligen inte, vågar jag säga, som någon hade trott. Hela vår plan för året har jag skickat till det 'runda arkivet'. Inledningsvis hoppades vi att kunna genomföra årsmötet om inte annat i samband med Höstmötet, men ack vad vi bedrog oss. Pandemin har visat sig vara en envis farsot och Statsepidemiologen Anders Tegnell kommer nog att vara ett stående inslag i nyhetsförmedlingen ännu ett bra tag framöver. Omtanken om medlemmarna kommer i främsta rummet och därför blir det i stället ett "dubbel-årsmöte" den 27 mars nästa år. Förhoppningsvis har hotbilden förändrats till det bättre och denna nya osynliga fiende minskat i intensitet även om signalerna i skrivande stund (i slutet av oktober) är lite illavarslande. I värsta fall får vi genomföra mötet med en del praktiska anpassningar för "social distansering" (detta nya modeord). Pandemin ställer onekligen krav på alla människor. Regler i all ära, men det krävs också en hel del sunt förnuft av gemene man för att uppträda på ett klokt och balanserat sätt. Det gäller att fortfarande ställa upp och hjälpa dem som finns i olika riskgrupper utan att för den skull utsätta sig själv eller andra för onödiga risker.

Oavsett denna omtanke har det blivit ytterligare ett antal runor i Kristianstadsbladet och antalet medlemmar har nu gått ner till 656. Men vi har faktiskt fått fyra nya ständiga medlemmar i år! Det är inte illa för en Kamratförening vars moderförband lades ner för över ett kvarts sekel sedan. Apropå medlemmar är det en medlem och tillika styrelsemedlem som jag vill uppmärksamma lite extra - Jörgen Lund. Han har med sitt mycket långa redaktörskap verkligen sett till att säkerställa att vår historia finns dokumenterad i stort som smått. Först för vår tidning och sedan genom

våra årsböcker. Detta arbete har Jörgen skött med den äran i över 25 år och som redan 2009 renderade honom SMKR:s förtjänstmedalj i guld. Därför är det honom nu väl förunnat att få lämna över stafettpinnen till Bertil Håkanson, som redan har axlat manteln.

Trots allt elände runt omkring oss har vi kunnat genomföra lite verksamhet. En delegation ur styrelsen, förstärkt med Göran Arlefalk, stöttade museet i Hässleholm i arbetet med att hantera Christer Nyhléns militärhistoriska kvarlåtenskap. Inte minst gällde det att sätta datum och namn på ett antal foton. Döbelnsdagens traditionsenliga ceremoni har självklart gått av stapeln, fast i begränsad omfattning. Det var 200 år sedan i år, som Georg Carl von Döbeln gick bort, endast 61 år gammal.

Några ur styrelsen, förstärkta med ett par inbjudna reservofficerare, deltog i Försvarskonferens 2020 som sändes via nätet från Skövde. Vi fick en uppdatering om vad som pågår inom Totalförsvaret nuförtiden med hjälp av deltagare såsom bl.a. Landshövdingen i Västra Götalands län Anders Danielsson och Arméchefen genmj Karl Engelbrektsson. Även Chefen för MUST, genmj Lena Hallin, och biträdande SÄPO-chefen delgav oss deras lärdomar om vad som främmande makter gör när vi krishanterar.

Inslaget om "Sjukvård i kris och krig", givetvis inklusive pandemin, var mycket intressant. Ämnet belystes av en regional beredskapsöverläkare och en stabsläkare vid Insatsstaben. Beredskapsöverläkaren (för övrigt reservofficer) konstaterade redan i inledningen att logistiken och beredskapslager är mycket viktiga. Detta gladdade särskilt en gammal f.d. "Rikskvartermästare"! Han tryckte även på vikten av tydliga ansvarsförhållanden mellan de olika statliga

myndigheterna där han föreslog att det borde finnas en "Försörjningsberedskapsmyndighet" som håller ihop frågan. Sverige hade ett väl fungerande system, ett system som väldigt effektivt utvecklades under huvudsakligen 90-talet. Han slog avslutningsvis fast att vi nu måste överge "Mållgan-doktrinen", dvs vi kan inte förlita oss på någon låtsas-kompis! Tyvärr är det alltför många som är medlemmar i detta "Mållgan-sällskap".

Alla riksdagspartierna var representerade av sina försvarspolitiska talespersoner. Dessa la i varierande omfattning ut texten om sina partiers syn på försvaret. Här framfördes goda insikter om de nya och flerdimensionella hotbilderna som kräver att Sverige måste kunna göra "både och" i en kris och att det väpnade angreppet måste vara dimensionerande. Klarar vi krigsförhållanden så klarar vi även andra typer av kriser såsom en pandemi! Våra tillkortakommanden är redan bevisade, då alltför många har drabbats av alla de brister som myndigheterna har upptäckt på grund av avsaknaden av ett fungerande beredskapssystem med väl dimensionerade beredskapslager av sjukvårdsmateriel m.m. Till och med Fältsjukhusen blev i somras en efterfrågad resurs. Tyvärr irrade ett par riksdagsledamöter bort sig i resonemang som mer handlade om miljöarbete och jämställdhet i allmänhet än om försvaret. Dessa ämnen har givetvis sin plats i de politiska agendorna, men de var inte ämnet för dagen på denna konferens. Jag misstänker starkt att de har ledande positioner i "Mållgan-sällskapet".

Vad som verkligen kommer ut av det kommande Totalförsvarsbeslutet återstår att se. Jag skrev redan i fjor att en del partier plötsligt inte var beredda att betala vad det kostar. Regeringen har nu lättat lite på penningpungen, men bara för perioden 2022 – 2025. Det räcker inte på långa vägar. Är det någon verksamhet som verkligen behöver långsiktiga ramar så är det försvaret, och då både det civila och det

militära. Denna omstart skulle enligt min åsikt börjat för cirka 15 år sedan. Det var då Ryssland återigen började visa sitt rätta jag och den gången i Georgien. Hade återuppbyggnaden av Totalförsvaret börjat runt 2005, hade Sverige redan kommit långt i denna enorma rekonstruktion som nu (alltför) sakta tar sin början. Dessutom hade inte raserandet fortsatt under ytterligare ett antal år. Till yttermera visso hade många officerare som visste hur ett väl fungerande beredskapssystem fungerar fortfarande varit i tjänst, vilket självklart hade underlättat en omstart. Nu får vi hoppas att riksdagen tar befälet över regeringen och fattar ett Totalförsvarsbeslut som, åtminstone av debatten att döma, kan bli mer positivt för försvaret av Sverige i alla dess dimensioner. Om sedan Norringarna på längre sikt kan bli ännu ett regemente som återuppstår återstår att se.

Jag noterade faktiskt för några dagar sedan att jag tydligen har stöd för mitt synsätt av bl.a. Patrik Oksanen (journalist, debattör och säkerhetsexpert) som den 15 oktober skrev i en artikel apropå den nya försvarspropositionen på fPlus.se på nätet; "Vad räcker pengarna till? Långt ifrån allt vi redan i dag borde ha och eller utveckla. Är innehållet underfinansierat? Ja, det är i praktiken en underfinansiering." Vad underfinansierade försvarsbeslut får för konsekvenser, det vet vi alla sedan länge.

Vår egen proposition avseende långtidsplanen för Norringarna till och med 2026 får vi återkomma till. Det beslutet får tas nästa år istället – för visst har vi lite till som ska göras innan det är dags att stänga böckerna för Kamratföreningen Norra Skåningar.

Avslutningsvis önskar jag er alla en God Jul och ett Gott Slut på detta Nådens år 2020. Ta väl hand er och era nära och kära och tillämpa "social distansering" på ett så klokt och avvägt sätt som bara en Norring kan under devisen.

Ära, Skyldighet och Vilja!

Er tillgivne ordförande **Jerker Westdahl**

IN MEMORIAM

Följande medlemmar har avlidit:

Jan Tore Stål	Höllviken
Thomas Häggberg	Arkelstorp
Bertil Magnusson	Kristianstad
Carl-Fredrik Glimberg	Tollarp
Christer Voelkerling	Göteborg
Lennarth Larsson	Ronneby
Sigvard Eriksson	Glimåkra
Thore Kull	Bjuv
Lennart Junehagen	Tyringe
Björn Almqvist	Malmö
Ulf Gustavsson	Färlöv
Börje Karlstedt	Kristianstad
Jan Melander	Förslöv
Elsie Fridlundh	Åhus
Birgitta Magnusson	Kristianstad
Arne Månsson	Halmstad
Östen Johansson	Kristianstad
Sture Stark	Kristianstad
Gunilla Bergqvist	Kristianstad
Carl-Gösta Avenstam	Uddevalla
Jan-Erik Back	Kristianstad
Alf Borgström	Fjälkinge
Carl Björemann	Djursholm
Leif Strömberg	Förslöv
Gert Forsberg	Kristianstad

*Frid över det ljusa minnet
av kamraterna*

29 juni 2019 – Tjugofem år har gått!!

Denna artikel av Claes-Göran Andersson var menad att ingå i 2019 årsbok. Olika omständigheter gjorde att så inte blev fallet, i stället får den sin berättigade plats här.

Tidigt väcktes idén att uppmärksamma att det i år, 2019, är 25 år sedan Norringarna vandrade in i historiens dunkel. Efter en ceremoni på Stora torg, där Rune Hansson troppade vår fana för sista gången, gravöl på Kyrkplan och nyckelöverlämning till Högskolans rektor Kaj Björck tog Kamratföreningen över traditionsansvaret.

Kamratföreningen har under de gångna åren genomfört sitt uppdrag på olika sätt och med stor uppskattning från Norringar i alla åldrar. Med funktionärernas tilltagande ålder och en mins-kande medlemskader ansåg styrelsen att det nog var sista tillfället att göra någonting ”stort”. Frågan förelades årsmötet, som fattade beslutet - ”genomför”! Idén presenterades för vår högst rankade medlem Sverker Göranson, som genast svarade ja på frågan om medverkan.

Efter mycket arbete med många nya erfarenheter som till exempel, att polistillstånd inte är lätt att få, att kommunen var tillmötesgående, att förflytta en haubits inte är lätt osv. Jan Ap-pelqvists första kontakt med polismyndigheten om musikmarschen föranledde den polisansva-rige, som för övrigt satt i Malmö och inte hade en aning om hur Kristianstads centrum såg ut, fråga ”men man marscherar väl på trottoaren”? Vidare så skulle det vara en Prideparad genom staden just den dagen så Stora torg måste vara utrymt i god tid före klockan 14.00 så paraden kunde passera ostörd klockan 15.00. Polisen bedömde risken för incidenter stor!

Kommunen hade inga problem med att låta stänga av Christan 4:s gata under del av dagen.

Artillerimuséet skulle ställa upp med bland annat en haubits 77, men hade inget dragfordon – K-G Karlsson löste problemet genom att anlita Farmartjänst som drog pjäsen med en grön John Deere traktor vilket väckte viss uppmärksamhet! För att genomföra arrangemanget kräv-des också Försvarets, läs P 7, hjälp. Försvarets byråkrati hade inte förändrats till det enklare de gångna åren, snarare tvärtom. Men med föreningens rutinerade ordförandes kunskaper i mo-dern byråkrati löstes problemen.

På morgonen den 29 juni, då värmen redan börjat dallra över torget, tog föreningens funktion-ärer emot utställningsdeltagarna. Från Södra skåningarnas kamratförenings fordonsgrupp kom en PBV 302, från P 7 ett modernt stridsfordon (Patgb 360), från Hemvärnsbataljonen en gra-natkastargrupp, från Artillerimuséet den nämnda haubitsen och en Pv-jeep samt motorcyklar från Blue Berets MC. Även Fredsbaskrarna Skåne fanns på plats med sitt tält. Bokstånd sattes upp och redan före klockan 09.00 började folk hitta till torget.

Alltid populära Hemvärnets Musikkår Kristianstad startade musikmarsch från Södra torg och drog en hel del åskådare/åhörare. På Regionmuséet visades film och bildspel. Många Norring-ar hade kommit till Stora torg, många arbetskamrater som

inte sett varandra under de gångna åren träffades. Flera reservofficerare och många fd värnpliktiga återsåg sina forna befäl. Arrangemangets huvudsyfte hade uppnåtts.

Med musik och inmarscherad fanvakt ur Hemvärnsbataljonen kunde, efter ordförandens in-troduktion av talarens långa och imponerande merit- och utmärkelselista (bl.a. Konungens me-dalj av 12:e storleken i guldkedja vilket endast är ett mycket litet antal förunnat) samt gene-ralsappell, förre ÖB general Sverker Göranson inta talarstolen. På sin omisskännliga Kristian-stadsdialekt och på sitt raka lättillgängliga språk gav han sin syn på gårdagens och dagens olika försvarsbeslut. Att politikerna varit alltför optimistiska i sina ställningstagande gentemot Försvaret är en slutsats man kan dra av talet. Efter uppskattande applåder efter

talet, genom-förde Hemvärnsmusikkåren en liten, mycket uppskattad, marschkonsert, ledd och kommenterad av hemvärnstrumslagare Anders Olsson.

Klockan 14.00 var torget i stort sett tomt och Prideparaden kunde ostört passera. Efter arrangemanget kunde arrangörerna avnjuta en lunch på Kronohusets mäss tillsammans med några särskilt inbjudna gäster. Bland dem syntes, förutom Sverker Göranson, även vår siste chef Jan Bergström, siste fanföraren Rune Hansson samt några representanter för de medver-kande organisationerna. Kamratföreningens idoga funktionärer kunde pusta ut och konstatera att med god vilja och oförbehållsamt arbetet kan man åstadkomma ett lyckat arrangemang.

Claes-Göran Andersson

Norringeåret som har gått...

Foto: Som alltid vår mästern fotograf Olle Bengtsson. Text: Redaktören

Julmötet den 12 december

Mingel med glada gub., nej herrar!

En liten tuting till skinkan måste man ha!

Blomman och Jerker trivs.

Döbelnsdagen den 13 september

Traditionell blomsternedläggning.

Näsby/Österslöv Scoutkår med sitt fina Luciatåg.

Sedan kom pandemin och vi fick ställa in både Års- och Höstmöte.

Ordförande talar om von Döbeln. Det är i år 200 år sedan von Döbeln dog.

Veteraner invigde minnesplats

Solen lyste över de blå baskrarna i Tivoliparken i Kristianstad på Veterandagen. FN-soldater från flera generationer kom till parken för att vara med om invigningen av den nya minnesplatsen för veteraner i fredens tjänst.

Tivoliparkens nya vårdträd för veteraner fick hjälp att rota sig av Lars-Erik Gustafsson, FN-veteranerna Kongo, Jörn Holmgren, förslagsställare, Per Thaagaard, Fredsbaskrarna Skåne och Jerker Westdahl, Sveriges Veteranförbund.

Sedan ett tiotal år högtidlighålls den 29 maj som allmän flaggdag, tillägnad alla veteraner i fredens tjänst. I Kristianstad firades dagen i år med invigning av en minnesplats som hyllar veteraner som gjort humanitära och fredsbevarande insatser.

Invigningstalare var kommunfullmäktiges ordförande Bo Silverbern, Jerker Westdahl, vice ordförande för Sveriges Veteranförbund och ordförande för Kamratföreningen Norra Skåningar och kommuninvånaren Jörn Holmgren, som med sitt medborgarförslag födde idén om en minnesplats för veteraner i Kristianstad.

- Vi har hittat en fin plats på den tidigare Kommendantsängen där det redan finns minnesmärken med militär anknytning och där vårdträdet och minnestavlan passar väl

in, sa Bo Silverbern, som lovade att komma tillbaka till platsen på Veterandagen nästa år igen.

Jerker Westdahl, som själv tjänstgjort i fredsbevarande insatser på Cypern och i Afghanistan, betonade att det betyder mycket för dem som riskerat sina liv i fredsoperationer att känna att de får ett erkännande.

- Det här är ett värdigt, tydligt och enkelt minnesmärke, som jag tror att många kan uppskatta, sa Jerker Westdahl.

Jörn Holmgren var glad och rörd över att det medborgarförslag han lämnade till Kristianstads kommun för två år sedan nu blev verklighet. I medborgarförslaget framhöll han att Kristianstads kommun har en lång tradition som militärstad och att minnen av denna tid lever kvar i byggnader, gatunamn och utsmyckningar. Men han lyfte också fram att många Kristianstadsbor även i senare tid på olika sätt har tjänstgjort internationellt för att säkerställa fred, frihet och stabilitet och har deltagit i humanitära insatser som har gjort skillnad för många människor.

- Det här blir en plats inte bara för dem som har gjort FN-tjänst utan även för dem som har gjort insatser för Röda korset, Läkare utan gränser och andra humanitära organisationer, framhöll han.

Jörn Holmgren var också mycket nöjd med valet av plats för minnesmärket, i den allra sydligaste delen av Tivoliparken med utsikt mot Helge å. Tivoliparken har, som så mycket annat i Kristianstad, militära rötter. Den som började plantera träd på kommendantsängen mellan fästningsvallen och Helge å var

översten och kommendanten L.A. Georg Cedergrén (1768 - 1835. Som parkens grundare räknas ändå översten J.H. Romann som var kommendant i Kristianstad 1839-54. En minnessten tillägnad honom finns bakom teatern. Översten Axel Ankarcrona fortsatte att försköna parken och har fått en minnessten vid ingången till parken. Ett antal minnesmärken och vårdträd finns på olika platser i parken.

På minnesplatsen för veteraner har Tivoliparken nu fått en ny trädart till sin samling. Nu finns här ett sibiriskt korkträd (phellodendron amurense) och en skylt som uppmanar besökaren att hedra de veteraner som tjänstgjort med humanitära insatser och fredsbevarande operationer för att säkerställa frihet, rättvisa och demokrati i världen.

Text och bild:

Kristianstads kommuns hemsida 2020-05-29

Vår ordförandes tal:

Äntligen! - ropade Gert Fylking...

Fantastiskt! - säger jag - att även Kristianstad nu sällar sig till de kommuner som bidrar till att politiken och därmed Sverige tar sitt ansvar för att hedra de omkring 70 000 veteraner, varav inte minst många Norrningar som ställde upp inte minst mot bakgrund av vår och von Döbelns devis 'Ära, Skyldighet och Vilja', som har varit beredda att offra allt i Rikets tjänst - inklusive sitt eget liv för att hjälpa andra och för dem okända människor i nöd.

Jag är här i dag i två roller:

- som Ordförande för Kamratföreningen Norra Skåningar, men även som
- vice Förbundsordförande för Sveriges Veteranförbund som organiserar Sveriges utlands-veteraner. Vår Förbundsordförande och förre ÖB Sverker Göranson, för övrigt den mest framgångsrike Norrningen, representerar Förbundet i Stockholm tillsammans med Prins Carl Philip (Förbundets Högste Beskyddare), Talmannen, Statsministern och Försvarsministern samt nuvarande ÖB på den i år begränsade ceremonin (sänds på internet via FM hemsida)

Jag vill då först rikta ett stort tack till Jörn Holmgren som väckt frågan lokalt och givetvis ett lika stort tack till kommunen som förstod vikten av förslaget och som sedan har fattat erforderliga beslut.

Det har tagit många år innan veteranerna har uppmärksammats i Sverige. Troligen beror det på att vi inte har samma krigserfarenheter i relativ närtid som alla våra grannländer har. FN-insatserna har pågått sedan 1948 och den första FN-missionen i Mellan Östern, men redan 1934—1935 deltog Sverige i NF-missionen i Saarland. Den siste levande deltagaren i den missionen var för övrigt

Kristianstadsbon Berndt Enström. Berndt uppmärksammades på Veterandagen 2013 i Stockholm. Veterandagen firas sedan 2008 den 29 maj på den av FN instiftade "UN Peace-keepers Day", till minne av grundandet av Mellan Östern missionens start 1948. Veterandagen fick 2011 statsceremoniell status i Sverige och blev allmän flaggdag så sent som 2017.

Veteranerna är en mycket god tillgång i det svenska samhället, oavsett om man bara har tjänstgjort inom landet eller även har tagit på sig omaket att åka utomlands med alla de uppenbara risker som det medför. 82 har omkommit under utlandstjänstgöring för Försvarsmakten. Dessutom har bland andra Folke Bernadotte och Dag Hammarskjöld stupat i fredens tjänst.

Veteranerna mår i huvudsak bra enligt den forskning som har bedrivits inom området och till och med bättre än jämförbara grupper i samhället. Detta måste samhället dra nytta av i olika sammanhang inte minst vid kriser men även dagligdags.

Det finns givetvis också ett antal som har drabbats av men i olika grad efter sin tjänstgöring. På Veterandagen uppmärksammas dessa efterhand med Försvarsmaktens medalj 'Sårad i strid' för synliga och osynliga skador. Dessutom brukar

det vara några som får Förtjänstmedaljer i olika valörer beroende på sina insatser.

Ett sätt att hantera sina minnen, både goda minnen och sämre, är att prata med sina missions-kamraterna om dem. Dvs med kamrater som förstår minnena utan att man behöver förklara allting. Denna mötes- och minnesplats kan bli en sådan plats dit veteraner kan gå för att prata och minnas –

- minnas sina egna upplevelser och
- minnas sina missionskamrater och dessutom för
- anhöriga för att minnas de som gjort mission - och som kanske inte kommit tillbaka.

Vem vet – en dag står det kanske till och med en minnessten eller ett litet monument på denna plats!

Avslutningsvis – återigen ett stort tack från oss alla veteraner till er alla som gjort detta möjligt!

Bilder: Bertil Håkanson

Essä över Årsmöten och Resor

Årsmöten

Ett elakartat virus vände upp och ner på vår vardag. Inget blev sig likt. Inga planer kunde genomföras. Vi i Kamratföreningen som är vana vid att ha bra och hållbara planer och god framförhållning kan bara konstatera att en annan inställning fick råda – ”gilla läget”! Det har vi gjort många gånger under årens lopp både i tjänsten och i föreningen.

Årsmötena har under åren genomförts på olika platser, flest gånger i Kristianstad och Ljungbyhed. Vi har också varit i Eslöv, Helsingborg, Ravlunda, Sporrakulla, Mölleröd och 1941 ställdes årsmötet in på inrådan av regementsläkaren, även då smittospridningsrisk! Även årsmötet 1950 ställdes in av ”särskilda skäl”.

Besöksfrekvens på årsmötena har varierat kraftigt från 8 medlemmar 1968 till 234 år 1942.

Detta av en också varierande medlemsstock från omkring 6000 år 1962 till dagens omkring 650.

Lite kuriosa om och från tidigare årsmöten: 1942 var 234 medlemmar närvarande vilket är det största antalet genom åren. 1944 på Ljungbyhed redovisades 3585 medlemmar! 1947 också på Ljungbyhed mötte 150 medlemmar upp. 1949 samlades i Åhus 200 deltagare utomhus. Också något helt otroligt på årsmötet 1962 redovisades 6000 medlemmar, en nolla förmycket eller resultat av en rekryteringskampanj eller? Något lurrt är det!

Årsmöte på Ljungbyhed. Ordf Roland Appelqvist försöker få rättning i leden!

Resor

Våra vänner Wendisterna började i början på 1980-talet arrangera resor till Tyskland för att besöka sina historiska minnesplatser. Norringarna ”snodde idén” och Lars Rosander med medhjälpare från reservofficerskadern arrangerade en första resa till Finland. Resan presenterades i Norringen som en resa i ”Döbelns fotsår”. Redaktionen fick ett drygt arbete med att klistra lappar på omslaget med rättelse till i ”Döbelns fotspår”.

Detta blev starten till en ganska omfattande reseverksamhet med resor såväl inom som utom landet.

De flesta resorna till de brittiska öarna gick sjövägen, men här är det dags att ta tunneln.

Rast i en belgisk skog.

Här vimlar det av Norringar i Rododendronparken i Bremen.

Militär museibesök i Bryssel.

Nedan följer en förteckning, där Ni, bästa läsare, kan kolla och kryssa för och framförallt minnas.

De flesta årsmötesresorna gjorde med Kronans buss, övriga resor gjordes med hjälp av Isakssons buss och Tjörnarps buss, två utomordentliga serviceföretag! Som reseledare från 1994 hade undertecknad god hjälp av deltagarna, som bidrog med att berätta om sina kunskaper till, på och från resmålen. Resorna uppskattades och man fick garanterat mycket för pengarna.

Minns du? Deltog du?

År	Resmål	Reseberättelse	Deltog??
1970	Ljungbyhed	Norringen dec 1970	
1980	<i>Ljungbyhed</i>	Årsmöte	
1985	<i>Ljungbyhed</i>	Årsmöte	
1985	Helsingborg		
1987	Finland		
1987	Landskrona, Ljungbyhed	Norringen jubileums-nummer 1987	
1990	<i>Ljungbyhed</i>	Årsmöte	
1992	Ljungbyhed, <i>Skälderviken</i>	Årsmöte	
1983	Finland		
1983	Normandie	Resoff	
1990	Ljungbyhed		
1992	<i>Ångelholm</i>	Årsmöte	
1993	Skottland	Norringen 2/1993	
1994	Stockholm		
1995	<i>Mölleröd</i>	Årsmöte	
1995	Wales		
1995	Stockholm		
1996	Irland		
1996	Stockholm		
1996	<i>Slagelse</i>	Årsmöte	
1997	<i>Ljungbyhed</i>	Årsmöte	
1997	Normandie, Bryssel	Årsbok 1997	
1997	Bornholm	Årsbok 1997	
1998	Halmstad	Årsbok 1998	
1998	Ljungbyhed, <i>Helsingborg</i> , Rönneberga	Årsmöte	
1998	Finland	Årsbok 1998	
1999	<i>Karlskrona</i>	Årsmöte	
1999	Ystad	Tattoo	
1999	Norge	Årsbok 199	
2000	Djuramossa, <i>Skälderviken</i> , Sofiero	Årsmöte	
2000	Västergötland, Karlsborg	Årsbok 2000	
2000	Skottland	Årsbok 2000	
2001	Lund, <i>Revingehed</i> , Malmö	Årsmöte	
2001	Wien, Jankov	Årsbok 2001	
2001	Ystad	Tattoo	
2002	<i>Bollerup</i>	Årsbok 2002	
2002	Tyskland	Årsbok 2002	
2002	Stockholm, Birka	Årsbok 2002	
2003	<i>Helsingborg</i> , Ljungbyhed	Årsmöte	
2003	Holland, Belgien, Tyskland	Årsbok 2003	
2003	Ystad	Tattoo	
2003	Revingehed	Regementets dag	
2004	Skottland	Årsbok 2004	
2005	Åland	Årsbok 2005	
2005	Jägersro	Årsbok 2005	
2005	<i>Lund</i>	Årsmöte	
2005	Norge, Värmland	Årsbok 2005	
2005	Ystad	Tattoo	
2006	<i>Ystad</i> ,	Årsmöte	
2006	Usedom, Berlin	Årsbok 2006	
2007	Hässleholm, <i>Ljungbyhed</i>	Årsmöte	
2007	Schleswig	Årsbok 2007	
2007	Ystad	Tattoo	
2008	Tykarp, <i>Hjärsås</i> , Rodatorpet	Årsmöte	
2008	Vadstena, Norrköping, Stockholm	Årsbok 2008	
2008	Kalmar	Årsbok 2008	
2009	<i>Ångelholm</i>	Årsmöte	
2009	Ystad	Tattoo	
2010	Huskvarna	Årsbok 2010	
2011	Hässleholm, Ljungbyhed, Sövdeborg	Årsbok 2011	
2012	Huseby, Växjö	Årsbok 2012	

Det var en reseledare från Nosaby
som med limerickar hade ett huvudbry.
Hur han än vred och vände
han fann ingen ände,
så han måste till nödrimmet fly!

Claes-Göran Andersson

Alf Lannerbecks uppfattning av reseledaren.

Försvarsattachépar i Ankara- några minnen

Mitt namn är Thomas Hansson och jag har av redaktören för "NORRINGEN 2020" blivit ombedd att skriva några rader om vår tid som försvarsattachépar Ankara.

Mina kopplingar till Norringarna är att jag under huvuddelen av de yngre åren var krigsplacerad på PB 26 i olika befattningar. Den sista var som ställföreträdande bataljonschef på underhållsbataljonen och som ordförande i Åhus Roddklubb omges jag av många trevliga P 6:are.

Hur hamnade jag då som försvarsattaché i Ankara? Om jag minns rätt var upprinnelsen till att överhuvudtaget tänka tanken, i stället för att gå i 55-årspension som var huvudspåret i vår familjeplanering, ett informationsbrev från arméns chefsutvecklare om att man bland annat sökte attachéer till ett antal platser under de kommande åren. Tanken malde ett bra tag och med en positiv inställning från min hustru Christel, beslöt jag mig för att anmäla vårt intresse.

I Högkvarteret mottogs intresset positivt

och inledningsvis var Helsingfors, Wien och Ankara aktuella. Vid den tiden bodde vi återigen i Stockholm och kom ganska snart fram till att Helsingfors och Wien är ganska likt Stockholm, medan Ankara och Turkiet lät betydligt mer spännande och så blev det.

Ankara.

Den sista juni 2004 lämnade jag stabschefsbefattningen på Försvarshögskolan och placerades på MUST (Militära underrättelse och säkerhetstjänsten). Framför mig låg nu ett års förberedelser inför den nya uppgiften som försvarsattaché. I huvudsak

kunde jag disponera året fritt. Några fasta programpunkter fanns som ett antal veckors utbildning på MUST och undervisning i det turkiska språket två förmiddagar i veckan på en privat språkskola. När det gäller det senare kan man nog konstatera att turkiska språket inte är helt lätt att ta till sig och jag nådde väl upp till den nivån som huvuddelen av de andra attachéerna visade sig ha. Vi kallade det "Taxiturkish", dvs man kunde ta sig fram i det dagliga livet, men var långt ifrån att kunna föra ett "bildat samtal" med någon kollega. I övrigt fylldes förberedelsetiden med att studera allt vad jag kunde finna om Turkiet på olika bibliotek och institutioner i Stockholm.

Under en veckas tid i oktober 2003 var vi nere i Ankara för att informera oss (rekresa) om vad som väntades oss under de tre kommande åren, men även för att titta på lämplig bostad. Val av bostad var upp till var och en, men vi hade en hyresnivå att förhålla oss till och i Ankara var det max 2000 dollar i månaden som gällde. Det var ganska vanligt att man tog över företrädarens lägenhet, men vi valde av olika skäl en annan lösning.

Under våren det året var den turkiska överbefälhavaren på besök i Sverige och även vi blev inbjudna till en middag på Karlberg där jag fick möjlighet till en kort stunds ostört samtal med honom. Jag minns att vi bla pratade en del om Cypern där det visade sig att vi båda tjänstgjort. General Hilmi Özkök är en lågmäld och varm person, dvs ganska lik vår dåvarande överbefälhavare, general Håkan Syrén. De båda trivdes bra i varandras sällskap, vilket bland annat utmynnade i två besök av vår överbefälhavare i Turkiet under vår tid där nere.

I juni 2004 var det så tid för att köra ner till Turkiet i vår nyinköpta bil. Vi nådde Ankara efter fem dagar och sedan vidtog en intensiv överlämning. Många nya människor och många nya intryck mötte oss. Den obligatoriska magsjukan kom efter någon dag. Vad beträffar dåliga magar så var det inga problem att bo och verka i Turkiet. Problem uppstod när man varit hemma i Sverige på tex semester och fått en svensk känslig bakterieflora i magen, men sen vande man sig ganska fort när man var tillbaka. Kranvattnet i Ankara gick att dricka, men smakade inte gott på grund av all klorering, så till kaffe, te och matlagning mm använde vi "köpevattnen" som levererades hem i 18-liters dunkar. Normalt förbrukade vi en dunk i veckan.

Första tiden bodde vi på hotell, men så småningom anlände vårt bohag och vi kunde äntligen flytta in i vår högt belägna lägenhet. Vi sökte ett högt läge för att undvika luftföroreningarna som var påtagliga nere i Ankaras centrum. Många praktiska frågor måste nu lösas med hjälp av min turkiska assistent. SVT-Europa, internet, telefon och många andra frågor skulle fixas för att underlätta det dagliga livet.

Försvarsattachéer rapporterar till MUST och C MUST är attachéns chef. Försvarsmakten betalar UD för att attachéerna skall ha ett arbetsrum på ambassaden och få erforderligt stöd. Normalt deltar man dock i det dagliga arbetet på ambassaden som om man tillhörde den. Vi hade båda diplomatpass och när jag tänker tillbaka på hur det var att checka in på flygplatsen i Istanbul får jag alltid ett leende på läpparna. Vi flög för det mesta med Turkish Airlines och det var byte i Istanbul

som gällde om man skulle till eller från Stockholm eller Köpenhamn. Det fanns en snabbkö för ”disabled, crew and diplomats” (handikappade, besättningar och diplomater). En i mina tycken ganska udda grupp av individer, men det fungerade alltid bra.

Under kontorstid arbetade jag med de uppgifter som åligger en attaché och det är i allt väsentligt underrättelsetjänst. Att hålla sig väl informerad om utvecklingen i Turkiet och främst inom dess försvarsmakt var grunden för arbetet. Källorna kunde variera från fall till fall, men viktigt var att bygga upp ett bra kontaktnät. Samarbete med andra attachéer var avgörande, men andra källor som journalister, akademiker, politiker mfl var matnyttigt att ha en god relation till. De bästa och viktigaste kontakterna åt jag emellanåt lunch med och där kunde vi under trevliga förhållanden dryfta dagsaktuella frågor. Andra bra tillfällen för kontakter var alla mottagningar, ofta i form av cocktailparty. Under en normal vecka var det två till tre sådana tillfällen och man var där under en dryg timma, men hann ofta få en del värdefull information. Jag vill inte vara ohövlig mot damerna, men det fanns en tradition vid dessa tillfällen och den var att damerna samlades för sig och herrarna för sig. Därmed kunde vi ostört prata tjänst och damerna pratade förmodligen om barn och barnbarn, vad vet jag. Sedan skyndade vi oss hem med ambassadens chaufför för att titta på svenska nyheter och följa utvecklingen där. Hemma i Sverige var det uniform på dagtid och civila kläder på kvällstid, men som attaché var det kostym på dagtid och uniform när man representerade vid nationaldagar mm. Vid

alla kontakter med turkiska generalstaben var det alltid uniform som gällde.

Rapporteringen till min kontaktperson på MUST gjordes som så kallad ”händelsestyrd” rapportering, dvs rapportera när det finns något att rapportera om. Under en normal vecka i Turkiet fanns det anledning att rapportera tre till fyra gånger.

Under första året var jag även sidoackrediterad till Tel Aviv/Israel. Jag löste den uppgiften med en veckas vistelse i Israel varannan månad. Några frågor som var av särskilt intresse vid den tidpunkten var UAV:er, dvs obemannade flygande farkoster för tex spaning och övervakning. Jag vill inte kalla de för drönare, för de är mindre och har kortare aktionsradie. Anledningen till det svenska intresset för UAV:er från Israel är att dom är duktiga både på att tillverka och att hantera systemen operativt och vi hade en idé om att skaffa egna. Jag har vid olika tillfällen besökt de tre tillverkarna och försvarsmaktens operativa bas söder om Tel Aviv.

Israelisk UAV.

Christel följde alltid med till Israel och jag minns första morgonen när jag skulle iväg på mina uppgifter och Christel hade ”egen tid” i Tel Aviv. Innan vi skiljdes åt förmanade jag henne att inte åka buss eller att gå på

den stora marknaden för det var platser som ofta utsattes för olika typer av attentat. När vi sedan träffades på kvällen och jag frågade hur dagen varit så blev svaret ”Jag har haft en trevlig dag. Jag tog bussen till marknaden”. Därefter gav jag upp i mina förmaningar och det gick ju bra ändå.

Ett annat minne från Israel är när vi körde genom stenöknen ner till Eilat för några dagars semester. Vi körde mil efter mil utan att se en enda bil eller människa. Först följde vi gränsen mot Jordanien och Döda havet för att sedan korsa öknen och följa gränsen mot Egypten. Det bar sig inte bättre än att jag var tvungen att göra en liten paus och innan ärendet var uträttat, så från ingen stans stod det en israelisk armébil bakom vår bil och frågade vänligt om vi hade något problem. De hade god kontroll på läget.

Stenöken.

Jag hade möjlighet att följa med på en resa som anordnades av israelerna och den gick i huvudsak längs gränsen mot Gazaremsan och vi besökte där flera gränsövergångar. Från Gaza kom i huvudsak arbetskraft in på morgonen och ut på kvällen. Från Israel uppfattade jag att mycket byggnadsmaterial

fördes in till Gaza. När vi besökte den sydligaste gränsövergången, som för tillfället var stängd, frågade jag en kulspruteskytt varför han stod på en hög av tomhylsor blev svaret: ”I just shot, sir”. Jag hade inga fler frågor, om man säger så.

Den 1 juli 2005 avlöstes jag av en resident attaché, dvs en som bor och verkar i landet. Han var en gammal Drakenpilot från Ängelholm, så vi hade inga språkproblem under överlämningen.

Vi reste en hel del i Turkiet, både på egen hand och på resor som arrangerades av turkiska generalstaben. Därmed har vi sett en hel del av landet inklusive den kurddominerade sydöstra delen med städer som Diyarbakir samt Mardin och Midyat ner mot den syriska gränsen. En generell erfarenhet från dessa resor var att för varje mil man förflyttar sig öster ut från Ankara, åker man ett år tillbaka i tiden. På andra hållet var erfarenheten, inte att man förflyttade sig framåt i tiden, om nu någon trodde det, utan att ju längre väster ut man kom, ju mer västerländsk blev levnadsstilen.

Kapadokien cirka 25 mil söder om Ankara, ett fantastiskt landskap skapat av lava från ett vulkanutbrott för flera tusen år sedan.

Staden Midyat i sydöstra Turkiet.

När man satt och förberedde sig i Stockholm och tänkte på Ankara 400 mil bort var tanken att dit kommer väl inga besök, utan där kan man arbeta ostörd från hemlandet. Inget kunde vara mera fel. Några få rader i en av Göran Perssons regeringsdeklarationer om att ”Turkiet skall ägnas särskild uppmärksamhet under de kommande åren” fick omfattande konsekvenser. Bakgrunden var naturligtvis Turkiets eventuella EU-medlemskap som var en högaktuell fråga vid den tiden.

Jag hann knappt hitta till mitt nya rum förrän det var hög tid och förbereda ett veckolångt besök av C MUST, min närmaste chef och en liten grupp av hans medarbetare. Några månader senare kom ÖB på besök, med allt vad det innebär i förberedelser och genomförande. ÖB ville avsluta besöket med några dagars semester och jag fick uppgiften att lösa den frågan. Men det var en enkel uppgift. För en fyrstjärnig general i Turkiet står alla dörrar öppna. Vi flög med den turkiske överbefälhavarens plan ner till Antalya och där tog vi in på en semesteranläggning för turkiska officerare. ÖB och hans fru checkade in i en fin bungalow och Christel och jag fick en trevlig lägenhet till vårt förfogande. Turkarna hade ordnat med ett

fint program med intressanta kulturella besök och goda middagar med uppträdande som tex magdans och musikunderhållning. Så det blev lite guldkant för oss också till skillnad från det dagliga livet på ambassaden. Man skulle kunna säga ”när det regnar på prästen så stänker det på klockaren”.

Middag i Antalya.

Magdansös.

För att nämna några andra, med all respekt, var kronprinsessan på officiellt besök under 2005 och kungen och drottningen under 2006. Ett flertal besök kom också från riksdagens olika utskott och där fick jag ta hand om de som hade anknytning till försvaret. Vi hade även besök från Högkvarteret, Försvarshögskolan, Försvarsdepartementet, Inspektionen för strategiska produkter med flera.

Christel, Barbro Holmberg och drottning Silvia.

En annan av försvarsattachéns uppgifter är att stödja den svenska försvarsindustrin. I Turkiet var det bara SAAB som var riktigt aktiva och jag hade nog ett tiotal besök av deras representanter. Vårt stora problem i detta sammanhang var att Sverige med jämna mellanrum hamnade på Turkiets ”röda lista”, dvs ingen försvarsmateriel fick köpas från vårt land. Anledningen därtill var vårt lands allt för kurdvänliga inställning enligt turkarnas uppfattning. Ambassadören och jag uppvaktade av och till olika myndigheter i frågan. Ibland kände vi oss framgångsrika, men så kom något nytt uttalande eller skrift från Sverige som förde tillbaka oss till ruta noll. Jag känner inte till hur läget är idag, men då vi lämnade Turkiet 2007 så var det bara en mindre mängd finkalibrig ammunition som exporterades från Sverige till Turkiet.

Jag nämnde tidigare att vi var på två till tre mottagningar i veckan. Det var främst nationaldagsfirande, de väpnades styrkornas dag eller avtackning av någon attaché som var anledningen till denna verksamhet. En annan kontaktskapande och social verksamhet var middagar hemma hos varandra. Själva hade vi ungefär en middag i månaden. Normalt bjöd

vi in fem par och mat och serveringspersonal tog vi från Hotell Hilton. På Hilton fanns en österrikisk kökschef vid namn Wolfgang som var mycket lätt att samarbeta med. Inför varje middag så träffades Christel och Wolfgang och bestämde vad Hilton skulle svara för respektive vad Christel själv ville göra för att middagen skulle få en svensk prägel. Umgängesformen var otvungen och lättsam. Middagarna pågick alltid från kl 1930 till 2300. Under den tiden hann man lagom med att äta en trerätters middag och dricka kaffe.

Middagsförberedelser med personal från Hilton.

Dambordet med bla attachéfruar från Tyskland, Bangladesh, Belgien och Ryssland.

Del av herrbordet med attachéer från Bulgarien, Tyskland, Ryssland och Georgien.

En del attachéer bodde riktigt fint. Här är vi hemma hos attachén från Förenade Arab Emiraten (UAE).

En mycket uppskattad tillställning var när vi årligen bjöd in till Luciafirande. Under vår tid i Ankara fanns det åtta till tio svenska barn i lämplig ålder för ett Luciatåg. Med hjälp av några mammor kunde vi bjuda in till en riktig svenskkväll med glögg och pepparkakor mm. Cirka 100 gäster kunde vi hysa på vårt nedre plan och bland gästerna hade vi en gång dåvarande migrationsministern Barbro Holmberg med två livvakter från SÄPO. Livvakterna, som hade barn hemma i Sverige i samma ålder som Luciatåget, blev båda så rörda att tårarna kom och deras beväpning

kändes tydligt när jag gav de en tröstande kram. Många av gästerna var mer imponerade av att Barbro Holmberg vid den tiden var svärmor till den bästa golfspelaren i världen vid namn Tiger Woods, än att hon var minister. I vilket fall som helst hade vi en trevlig kväll och året därpå när migrationsministern var med kungen och drottningen på besök så tackade hon för en minnesvärd Luciakväll i Ankara året innan.

Luciatåg.

Det dagliga livet i Ankara kändes säkert och vi rörde oss obehindrat i centrala Ankara, en stad med cirka 4 miljoner innevånare. Det mesta fanns att köpa, utom fläskkött förstås. Amerikanerna hade ett PX (en typ av affär) med varor främst från Tyskland och där fick alla NATO-länder handla. Då vi var mycket goda vänner med det kanadensiska paret tillgodosågs våra behov av tyska varor mycket väl.

Jag hade vid den tiden ovanan att snusa. En last som jag för övrigt delade med ambassadören och hans kvinnliga ställföreträdare. De använde sig dock av påssnus, vilket kan jämföras med att tvätta fötterna med strumporna på. Snus finns ju inte att köpa på många andra ställen än här hemma i Sverige,

så det var till att göra upp en bra plan för att säkerställa försörjningen av denna vara. Grunden var att alltid köpa 40 dosor (RU) när vi var hemma i Åhus och det var vi vid två till tre tillfällen per år. När så lagret började ta slut vidtog underrättelsetjänsten. Vem av de andra på ambassaden hade besök på gång från Sverige som kunde agera bud. Principen för underhållstjänsten gällande snus höll väl och jag var aldrig utan. Dessutom visade sig snus vara en hårdvara. De amerikanska arméattachéerna var mycket svaga för snus och en dosa eller två då och då kunde vara en mycket fruktbar gåva.

Åren gick fort och vi trivdes bra i våra roller. Tre år var en lagom lång tid. Vi blev aldrig trötta på uppgiften, men det räckte så.

Avskedsfest. Längst till höger syns min kontaktperson på turkiska generalstaben, mj Levent med familj.

Efter 41 år i uniform var det så tid för att gå i pension vid 58 års ålder. Det var ett fint sätt att få avsluta ett långt arbetsliv på med många trevliga minnen från tiden i Turkiet. De flesta platser jag tjänstgjort på tidigare hade drabbats av nedläggningar eller omfattande omorganisationer, men så är inte fallet i Ankara. Där har vi fortfarande en försvarsattaché.

Allting har ett slut och här lastas vårt bohag.

Den 1 juli 2007 satte vi oss i bilen, som för övrigt varit kvar i Turkiet hela tiden, och påbörjade vår hemresa. Vi tog nio dagar på oss och besökte bla gamla attachévänner i Belgrad, Zagreb och Bonn.

Hemresan gick bla via Zagreb och besök hos gamla attachévänner.

Sista övernattningen på hemresan blev i Bonn.

Nästan hemma (bron).

Sista veckan i augusti ägnades åt avrapportering och avanmälan i Högkvarteret hos ÖB mfl och på Försvarsdepartementet hos försvarsministern. Vi var även inom UD och lämnade tillbaka våra diplomatpass.

Därmed var cirkeln sluten och uppgiften löst. Den 1 september blev jag medlem i de dagledigas skara, medan Christel fortsatte att arbeta några år.

Läsarna av dessa rader har säkert noterat att jag inte nämnt något om utvecklingen i dagens Turkiet och det är med avsikt jag avstår från några spekulationer i den frågan. Man kan dock konstatera att om Turkiet har och har haft problem med kurdiska PKK i sydöstra delen av landet så lär det inte bli enklare, i den under hösten etablerade säkerhetszonen, i norra Syrien. Betänk att cirka 45 000 soldater och civila har fått sätta livet till sedan 1984 då PKK inledde sin terrorverksamhet.

Thomas Hansson

Med narrowboat i England och Wales

Mallard, en båt vi hyrt två gånger.

Inledning

Jag heter Bertil Håkanson och är Kamratföreningens kassaförvaltare. I årsboken 2017 presenterade jag mig med en berättelse som började med damfrisörsaspirant och slutade som kommunal säkerhetschef. Nog om det.

Vid Höstmötet 2017 på Soldathemmet höll jag ett föredrag med titeln Två Norringar på stilla vatten. Eftersom endast ca 10% av medlemmarna brukar närvara vill jag här berätta om vad som drar Ewa och mig att återkomma gång på gång till kanalerna. I år skulle det bli 9:e gången för oss men så kom Covid-19 emellan. Tack vare en tillmötesgående uthyrare, Anglo Welsh, så lyckades vi boka om ett år framåt, så nästa år så!

På senare år har vi på Kunskapskanalen kunnat följa skådespelarparet Tim och Pru i programmet Kanaler, båtar och kärlek där de seglat på många olika kanaler, och ett brett intresse väcktes. Därav mitt föredrag 2017.

Hur började det?

2003 var jag i tjänsten på besök hos en fastighetschef i Hässleholms kommun och på hans bord såg jag en liten broschyr med en narrowboat på omslaget. Det väckte ett minne av reportage jag sett flera år tidigare och vi började språkas vid om detta. Det ena gav det andra och det resulterade i en oförglömlig resa tillsammans med goda vännerna Gunilla och Jan Appelqvist.

Kanalernas historia

Det brittiska kanalsystemet för transporter på vatten spelade en väsentlig roll i Storbritanniens industriella revolution (som inleddes i mitten av 1700-talet) då en tid när transport av gods landvägen endast kunde

utföras på uråldriga vägar av hästdragna vagnar. Vägar som bestod mest av grus och lera och i många fall blev helt ofarbara vid regn. England och Wales har en hel del floder som kunde utnyttjas för transporter, men omvägarna och behov av omlastning för transport mellan floderna blev många och tidskrävande. Man började med att gräva kanaler mellan floderna där landet var gynnsamt. Kullar och dalar var hinder som man i början inte kunde övervinna.

Den första helt grävda kanal som inte utnyttjade mellanliggande floder eller sjöar är the Bridgewater Canal. Det var den 3:e hertigen av Bridgewater som ägde ett antal kolgruvor i norra England som ville ha ett pålitligt och effektivt sätt att transportera kol till den snabbt utvecklade industrialisering av Manchester. Det blev en narrow canal, en smal kanal som kom att trafikeras av hästdragna narrow boats. Kanalen blev ett mästerverk med bland annat en akvedukt över floden Irwell. Kanalen öppnades 1761 och med sina 65 km var den då längst i Storbritannien.

Hästdragen båt.

Systemet med narrow canals och hästdragna narrowboats blev en succé. En båt dragen av bara en häst på den intill liggande dragvägen (towpath) kunde lasta 30 ton vilket var 10 gånger mer än hästdragna vagnar klarade av.

Kanalnätverket i dag i England och Wales.

Dessutom var transporten jämn och fin vilket bland annat minskade transportskadorna på lergods radikalt.

På grund av det effektiva sättet att transportera hertigens kol minskade priset i Manchester med två tredjedelar inom ett år. The Bridgewater Canal blev också en finansiell succé och kostnaderna för kanalbygget betalades inom några år.

Åren mellan 1770 och 1830 beskrivs som "The golden age" för kanalsystemet och när systemet var som störst bestod det av över 6 400 km kanaler.

Från ungefär 1840 när järnvägsnätet började byggas upp uppstod så småningom en konkurrens om godstrafiken som järnvägen vann. Förutom gods kunde ju järnvägarna även transportera folk och det i en hastighet som inte kanalbåtarna kunde prestera. I slutet av 1800-talet började kanaler bli olönsamma och förföll sakteliga.

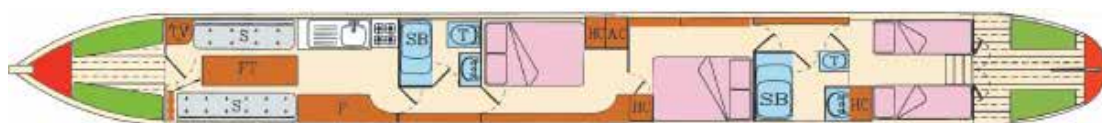
Tidigt 1900-tal, särskilt runt 1929 och 1930 övergavs många kanaler, särskilt på landsbygden. Emellertid upplevde kanalnätverket en ökning under de båda världskrigen och ända fram till 50-talet transporterades en hel del gods på kanalerna. Att kanalerna har överlevt i så stor grad beror på framsynta båtägare som började bygga om sina båtar till det de är idag – turistbåtar. Entusiaster, enskilda och sällskap, restaurerar flitigt de gamla kanalerna och det finns nu ca 3 000 km kanaler att utforska. Arbetet samordnas av the Canal and River trust. Längs kanalerna finns de gamla dragvägarna kvar och de är det närmaste Allemansrätten man har i Storbritannien. På den sida av kanalen som dragvägen ligger kan man förtöja

var som helst. Det finns på några ställen begränsningar för hur många dygn man får ligga förtöjd (moor), allt från två dygn upp till två veckor. Dessa är väl utmärkta. Kanalens motsatta sida är no no!

Beskrivning av en Narrowboat

En narrowboat får vara max 7 ft (2,1 m) bred och 70 ft (21 m) lång. Gränssättande är slussarna i de smala kanalerna. Det finns även breda kanaler där slussarna kan ta två båtar samtidigt eller en av den nya typen, så kallade wide beams. De får vara upp till 14 ft (4,3 m) breda. Längden är den samma, max 70 ft. Båten är i princip byggd som ett fyrkantsrör med 5 mm godstjocklek och väldigt styv och, trots en vikt på upp mot 16 ton grundgående. Trots grundgående kan man gå på grund (!) vilket har hänt oss några gånger. Då får man ta till den i utrustningen ingående pålen och börja staka om inte motorn räcker till.

Hyrbåtarna klassas i antal stjärnor, de finaste har 5 stjärnor. Vi gillar bekvämlighet så vi har aldrig hyrt lägre än 4 stjärnor. En 5-stjärnig 70-fotare har i regel tre sovrum, två badrum, ett mycket välutrustat kök och ett kombinerat mat- och vardagsrum. TV, DVD, CD-spelare och radio är legio. Är det riktigt lyxigt finns det även en bogpropeller vilket underlättar manövreringen, det har vi haft två gånger men en riktig sjöman reder sig väl med huvudpropellern! Innermåttet i en båt är ca 190 cm vilket naturligtvis gör att sängarna är ganska smala.

En 5-stjärnig båt för sex personer. bild över båda spalterna.

Det finns ett fördäck att nyttja vid fint väder (det förekommer fint väder ganska ofta. Jo, det är sant)

Sandalbränna.

Från akterdäcket kör man båten med ett fram- och backslag och styr med rorkult. Motorn är en tillförlitlig japansk diesel som man varje morgon gör åtgärder före körning på. Olja och kylvatten kontrolleras och propelleraxeln ska smörjas. Vissa hyrföretag vill att man även ska kontrollera axeln så att inget rep har snott in sig där. Det gör man genom att skruva loss ett lock, sticka ner armen och känna sig fram. Andra nöjer sig med att man kör fram och back några gånger innan man stävar iväg. En gång har jag upplevt att ett rep med vidhängande däck snott in sig och då hade jag naturligtvis hoppat över den kontrollen. Det tog både blod, svett och (nästan) tårar innan jag med en slö brödkniv lyckades få bort eländet. Att göra åtgärder före körning innebär att krypa ner i ett minimalt utrymme under akterdäck vilket tär på ens självbild. Båtarna har ganska bra med utrymme för

att förvara kläder med mera i, men stora resväskor är bättre att lämna hos uthyraren om tillfälle finns. Det finns en rejäl vattentank som vi brukar fylla på varje dag och vi har aldrig blivit utan vatten till dusch, toalett, matlagning och disk.

Det finns centralvärme om det blir kyligt, den och spis och ugn drivs med gas. Vi har aldrig blivit utan gas eller diesel och endast en gång har vi fått göra en "pump out", det vill säga gå in på en marina och där fått tömt toatanken. Betalningen för det fick vi tillbaka från företaget.

För en bra beskrivning av båtarna rekommenderas <https://www.canalholidays.co.uk/our-boats> Företaget Wyvern Shipping Co har vi anlitat fem gånger med olika besättningar och rekommenderar dem varmt.

Kanalnätverket

Som tidigare nämnts indelas kanalerna i smala och vida kanaler. De smala som endast kan trafikeras av 7 ft breda båtar är de äldsta. När kanalerna grävdes (för hand med dåtidens verktyg) gjorde man allt för att följa höjdkurvan. Man grävde ur kullar och man fyllde upp sänkor. Man grävde tunnlar för att slippa bygga slussar, men ibland gick det inte längre. Sluss måste byggas. Det finns djupa slussar som lyfter eller sänker båten närmare tre meter och det finns grunda slussar. Den grundaste vi upplevt var på drygt 30 cm! Man försökte undvika slussbygge så långt det gick.

Att bygga sluss är komplicerat, tar tid och är dyrt. Att slussa tar även det tid, minst en kvart per sluss och ibland blir det köbildning.

Inne i en sluss sedd från rorsman.

När man slussar är ett honnörsord Spara vatten. Är man i en bred kanal och är på väg att köra in i den kollar man alltid bakom sig och ser om det närmar sig någon båt, om så är fallet väntar man och slussar tillsammans. Man sparar vatten.

Att hantera slussen är enkelt att lära sig och det är nödvändigt för man gör allting själv. Slussarna kan var rejält tunga att hantera, både att veva upp luckorna för att fylla eller tömma en slusskammare och att hantera slussportarna. För att kunna öppna en port måste vattennivån på ömse sidor av porten vara exakt lika. Det lönar sig inte att försöka om det så bara skiljer några millimeter.

Ewa på väg över till andra sidan av slussen. Spännande när det är en djup sluss.

Det förekommer så kallade slussstappor där den ena slussen går in i nästa utan en damm emellan vilket är det vanligaste. En trappa kräver mer omtanke. Första gången vi slussade en trappa på väg till Aylesbury råkade vi tömma slusskammaren och båten lade sig till ro på botten. En vänlig engelsman kom rusande och visade vad vi gjort för fel och sedan var det frid och fröjd igen.

På de smala kanalerna är det ganska vanligt med swing bridges. Både de som man vevlar upp och de som man svänger åt sidan.

Veva, veva.

Att vända en 70-fotare gör man inte var som helst. På kartorna är särskilt urgrävda vändplatser utmärkta. De kallas winding holes. Fonetiskt borde det uttalas "wajnding" men så icke. Winding som det stavas. Varför diskuteras och den vanligaste teorin att man, när båtarna var hästdragna, skulle vända kunde man ta nytta av vinden, the wind.

Att vända i ett winding hole har sin egen teknik. Man kör sakta in fören så långt in det går i urgrävningen och sedan lägger man rodret dikt babord eller styrbord beroende på vilket håll man vill vända, låter motorn gå sakta framåt och båten gör en värdig och fin vändning.

In med fören, fullt roder och låg gas.

Det gick ju bra det här denna gång också.

Trots att vi är i England så råder högertrafik på kanalerna. Kan vara bra att komma ihåg. Sidorna på kanalerna kan vara ömtåliga och känsliga för svall. Därför är hastigheten satt till max 3 miles i timmen. Det blir cirka 2,5 knop, men så ”fort” är det sällan man kör. Det väsnas från motorn och det blir jobbigare att hantera rorpinnen. Nä, på kanalerna ska man njuta!

Konstbyggen

Slussarna i sig är konstbyggen men akvedukter och tunnlar kan vara mycket imponerande. Den längsta tunneln vi kört genom är Blisworth Tunnel mellan Stoke Bruerne och Blisworth. Den är 3 076 yards (drygt 2 800 meter). Kan beskrivas med ett ord –

spännande! Tar ungefär en timme att passera med motorn på tomgång och med styrbords sida lätt strykande mot tunnelväggen. Vid möte i tunneln skiljer det bara drygt 10 cm mellan båtarna!

På väg in i mörka Blisworth Tunnel.

Den längsta och högsta akvedukten är Pontcysyllte Aqueduct i Llangollen Canal vid staden Trevor. Drygt 300 meter lång och nästan 40 meters fritt fall. Består av ett järntråg som vilar på 18 pelare av sten. Ett konstbygge som stod klart 1805! Kallas för ”Stream in the sky”. På ena sidan finns det en gångväg och på andra sidan – ingenting! Inte ens ett räcke. Mer än spännande!

Pontcysyllte Aqueduct.

Samma akvedukt.

*Och så var det ju det här med uttalet!
Walesiska är svårt.*

Mycket svårt...

Kartor

Det finns ett mycket rikt urval av kartor och kartböcker som går att beställa på nätet eller att köpa på plats. Vi har alltid beställt i förväg

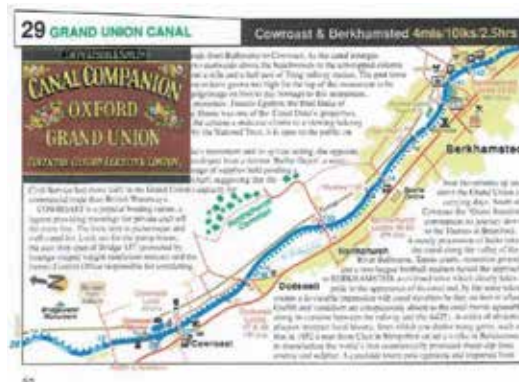
för att kunna planera rutten hemifrån. Med hjälp av kartan kan man lätt räkna ut hur lång tid olika sträckor tar

På kartor från Heron Maps lägger man samma antal miles, antal slussar och swing bridges och dividerar med tre. Då får man en ungefärlig uppfattning om hur många timmar sträckan tar. Miles är utmärkta med små diamantformade rutor.

Heron karta.

I kartböcker från J.M. Pearson & Son finns på varje sida angivet hur många miles, hur många slussar och hur lång tid som sträckan tar att köra. Vi har mer och mer gått över till att navigera med hjälp av Pearsons böcker. Kan beställas på följande hemsida
<http://www.jmpearson.co.uk/>

J.M Pearson kartbok.

Landsbygden

Ger Morden i Midsomer en rättvis bild av den engelska landsbygden? Ja, i många fall gör den det. Vyerna över landsbygden kan ta andan ur en. Alla fantastiskt charmerande hus längs kanalbrinken som bara ropar på en och säger att här vill du bo. En oändlig massa får och kor.

Vackert landskap.

Vi har gått iland och besökt många byar som varit exakt som i TV-serien. Vi har sett ett otal av vackra korsvirkeshus med fantastiska halmtak, vi har tittat in i kyrkor med torn som en riddarborg, vi har hört bell ringers öva och utöva sin konst, vi har gått på kyrkogårdar med gravstenar på kors och tvärs, vi har strosat på the village green och våra ögon har tårats vid alla dessa minnesmärken över döda i de två stora krigen. Och vi har besökt pubar!

En typisk kyrka på landsorten.

En minnessten i Llangollen.

Pubarna

Den äldsta puben hittade vi i Aylesbury när Ewa, min storasyster Karin och jag var där 2017. Den var från mitten av 1500-talet! Pubar hittar man i var och varannan by samt vid många slussar. Gamla och relativt nya även om de gamla är övervägande. Vi har provat ett stort antal olika ale, både lokala märken och från större bryggerier. Frasen "May I have a pint of your best bitter please" ligger väl i munnen. Pubmaten är oftast både god och riklig. Finns det Lamb shank så är det vad jag beställer.

En typisk gammal pub.

En pub vi ofta besökt när vi utgått från Leighton Buzzard är The Globe. En mycket trevlig och välbesökt pub där vi ofta har både

inlett och avslutat vår resa på Grand Union Canal. Den ligger bara en sluss och en dryg mile från Wyvern Shipping Co. Bra start och bra avslut. Vill man avsluta resan med en middag där, gör man bäst i att boka bord när man ändå är där på vägen ut.

Var hittar man båtuthyrarna?

På internet. Jag kan rekommendera tidigare nämnda Wyvern Shipping Co. Bra båtar, bra introduktion av personalen av båten och de följer med genom en närbelägen sluss och ger instruktion om man så önskar. Jag kan även rekommendera Anglo Welsh som är stort företag med många platser där man kan hämta och lämna sin båt.

Wyvern finns här <https://www.canalholidays.co.uk/home> och Anglo Welsh här <https://www.anglowelsh.co.uk/>

Hur tar man sig dit?

Vi har flugit med SAS från Kastrup både till London och till Manchester. Sedan har vi på rekommendation från företaget vi ska hyra av, bokat taxi med både hämtning och lämning. Första gången vi tillsammans med Gunilla och Jan hyrde båt av Wyvern kombinerade vi resan med några dagar i London och då tog vi tåget från Linslade till London. Vi avslutade alltså resan i London. I efterhand var det ett misstag. Att komma till London efter lugnet på kanalen var nästan en chock. Tvärt om, London först hade varit mycket bättre.

Kostar det något?

Att flyga ToR London eller Manchester går på ca 3 500 kr/person. En 5-stjärnig båt för 6 personer går på allt mellan 1 500 och 2 000

pund för en vecka. Vill man vara ute längre reduceras veckopriset.

Taxi för 6 personer ToR mellan 150 och 200 pund, beroende på hur långt det är. Sedan tillkommer broavgift och parkering på Kastrup för vår del.

Det är de fasta kostnaderna. Mat och dryck tillkommer. Vi har lagat en hel del mat på båten och den plus lämpliga drycker inhandlar man med fördel på Tesco som är en stor kedja och som man hittar i kartböckerna.

Avslutande ord

Att hyra båt tillsammans med goda vänner och köra på kanalerna i England är en mycket omväxlade och njutbar upplevelse. Det växlar mellan total frid när man tuffar fram på stilla vatten, till aktivitet vid slussarna. Kör man i en bred kanal som Grand Union får man många trevliga möten vid slussarna.

En trolsk morgon.

Vi har varit allt från tre till sex personer som seglat tillsammans. Är det första gången man gör det här så är fyra det ideala antalet. Slussarna kan vara rejält tuffa att hantera och då behöver man vara mannade. När vi var tre, Ewa, min storasyster Karin och jag var

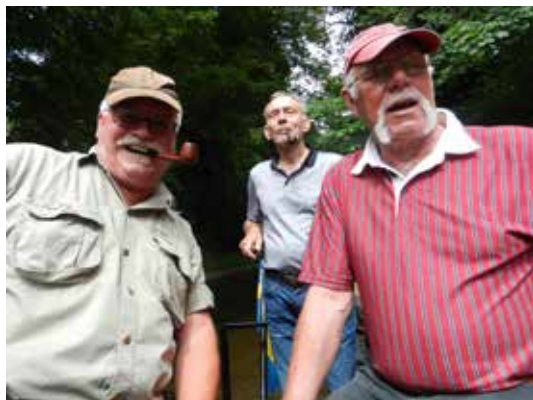
det åttonde gången för oss. Jag hade det lätta jobbet att köra men damerna fick slita rejält med slussarna. Minst fyra som besättning är att rekommendera.

"Alla kan slussa" Karin, 82".

Utrymmet i båten är begränsat. Man lever väldigt tätt och man får inte ha några måsten. Det måste falla sig naturligt vilka arbetsuppgifter man tar. Min uppgift till exempel har varit att alltid stå vid spisen och

tillaga stor engelsk frukost vid lunchtid varje dag. Sedan har jag förstås sluppit disken... Att köra båten är ett nöje. När vi rest tillsammans med Ewas systrar och våra svågrar har gubbarna turats om att köra och alla tre tycker det är lika roligt. Det löser man med tidsbegränsade pass vid rorkulten.

Götes tur, Bengt är just avlöst. Syns på minen.

Bertil Håkanson, Narrowboat Captain

MATSALSBRANDEN

Av Peter Ranvert

Lördagen den 4 augusti 1956 brann matsalen på I 6 ner till grunden, den 13 augusti 1958 invigdes den nya.

- Artikeln omfattar två tidningsartiklar ur Kristianstadsbladet från måndagen den 6 augusti. Artiklarna redogör för brandförloppet, beskrivning av släckningsarbetet och brandbekämparnas insatser samt regementschefen Curt Alsterlunds sammanfattning av skadorna för regementet.
- Brandchef Harry Hällebrands artikel ur Svenska brandkårernas riksförbunds tidskrift nr 10 1956 beskriver släckningsarbetet.
- Reportage om branden från tidningen Norringen, Julen 1956.
- Polisutredningen om branden, med förhörda vittnen.
- Förhören med Förrådsförmän Klemark och Maskinmästare Larsson i sin helhet.
- Kriminalpolisens rapport, kriminalassistent Carl Abrahamsson.
- Reportage om den nya matsalen från tidningen Norringen, Idrottsnummer 1958.

Samtliga artiklars texter är avskrivna, dock är bildmaterialet olika beroende på tillgängligheten. Regionmuseet i Kristianstad har bidragit med de flesta bilderna, övriga är från Norringarnas arkiv.

Kniptång mot jättebranden räddade I 6

Djävur insats stoppade elden.

Värden för 3 miljoner borta.

Genom en heroisk insats lyckade Kristianstads "brandkår" med hjälp av personal från I 6 hejda den rasande jättebranden på I 6 vid 2-tiden på natten till söndagen och 100-procentigt genomföra brandchef Harry Hällebrands plan att rädda köksavdelningen och gymnastikavdelningen. När det visade sig omöjligt att klara matsalen och förrådet beslöt brandchefen att om möjligt knipa av elden och lämna den västra stapeln i H-formade byggnadskomplexet åt sitt öde. Värden för omkring 3 miljoner kr. var då redan till spillo. Trots vidriga omständigheter uppnåddes målet. Mångmiljonvärden räddades och utbildningsverksamheten vid regementet kan fortsätta utan några inskränkningar.

Den nedbrunna matsalen. Bild, Regionsmuseet.

Av matsalsflygeln består nu bara av ytterskalet. Innanför de delvis nerrasade, murgröneklädda tegelväggarna ligger de förbrända och förvridna resterna efter 1000-tals uniforms- och utrustningspersedlar från regementets utbytesförråd som var inrett ovanför

de förvridna ledningsrören och askdrivorna efter brädväggarna fräser och ryker det fortfarande från högar av stålhjälmars, buntar av packade underkläder, uniformsrockar, guldgalonerade båtmössor, filttravar och lakan. Här ligger förkolnade persedlar av alla de slag som ingår i soldatutrustningen till ett

värde enligt förrådsförvaltare Harald Hassén av omkring 2 miljoner kr. En provisorisk matsal inreddes på söndagsmorgonen i den räddade gymnastiksalen och redan första frukosten kunde utspisas i vanlig ordning. När rekryterna återvänder på måndagsmorgonen återvänder till regementet kommer det att finnas bord och bänkar för de för tillfället inneliggande två kompanierna – resten av regementet har skördepermission och återkommer inte förrän om 14 dagar. Till dess räknar man med att ha utspisningslokal ordnad för hela personalen. – Vi kommer omedelbart begära att få bygga upp matsalen, omtalar regementschefen överste Curt Alsterlund för Kristianstadsbladet. Vi kan dock inte räkna med att ha någon ny matsal uppbyggd förrän tidigast till nästa åldersklass inryckning. Gymnastiksalen får nu vara matsal. Tyvärr betyder det att jag inte får någon lokal tillräckligt stor för att samla regementet till genomgångar. Någon gymnastik och handboll kommer inte att kunna bedrivas vid regementet i vinter. De civila föreningarna kan inte heller räkna med att hålla till här. Branden bröt ut strax före kl. 22 på lördagskvällen och det brann sedan för fullt i sex timmar. – Ett 30-tal man från yrkesbrandkåren i Kristianstad och borgarbrandkåren i Vilan kämpade tillsammans med ett 30-tal man från regementet mot eldhavet medan mängder av frivilliga från regementet hjälpte till att dra slangar, hålla de närliggande taken under bevakning och ordna skydd. Brandmännen och de frivilliga gjorde en god insats, säger brandchef Hällebrand. Alla gjorde det bästa möjliga och särskilt var regementets personal till stor nytta trots sin oerfarenhet

av storbränder. Jag vill tacka de många tjänstvilliga och säga att jag är mycket nöjd med deras insatser.

En rökskadad värnpliktig tas omhand av sjukvårdspersonal.

Bild, Regionsmuseet.

DAGOFF OCH VAKTCHEF UPPTÄCKTE BRANDEN.

I 6 branden upptäcktes klockan 21.45, samtidigt av både dagofficeren, löjtnant Per Lindvall och vaktchefen, överfurir Torsten Sköld. – Jag stod och tittade ut genom ett fönster mot matsalen, när jag plötsligt såg rök, berättar löjtnant Lindvall. Jag ringde ner till vakten för att alarmera och då talade vaktchefen om att han samtidigt observerat röken. Omedelbart efter skyndade dagofficeren och jag ner mot matsalen, omtalar överfurir Sköld. Vi hade då bara sett rök men när vi kom intill byggnaden såg vi plötsligt ett kraftigt eldsken slå upp inne i utbytesförrådet i våningen ovanför matsalen. Vi sprang genast för att larma Kristianstads brandkår och lät samtidigt larmet gå ut för I 6 för att kalla hit vår egen brandavdelning. När branden bröt ut fanns det praktiskt tagen ingen utom dagbefälet och vaktpersonalen kvar vid regementet. På lördagen hade det

största flertalet på sju av kompanierna fått resa hem för 14-dagars skördeledighet och personalen på de resterande två kompanierna hade permission.

UPPBROTTSORDER PÅ SOMMARLUST.

Omedelbart efter larmet som hördes över stora delar av stan började både civilanställda, befäl och värnpliktiga skynda upp till regementet. På nöjesetablissemnet Sommarlust tog en ännu okänd man ett berömvärt initiativ och gav i musikens högtalare order om att all personal från I 6 omedelbart skulle infinna sig på regementet. En del av de värnpliktiga, som fått skördepermission men fortfarande var kvar i Kristianstad, skyndade också upp till sin förläggning.

ELDEN NÄRA KONTROLL.

Vi fick larmet kl. 21.48, berättar brandkapten Hällebrand. Jag kom upp till brandplatsen någon minut efter de första brandvagnarna. Man hade då lagt ut två ledningar från tankvagnen och höll just på att ta upp ett håll på taket samtidigt som man försökte bryta upp dörrarna. Jag beslöt att vi skulle försöka ta oss upp på förrådet genom de dubbla trapporna på västra sidan av flygelbyggnaden. Vi lade också upp två ledningar där och efter en kort stund verkade det som om vi skulle fått elden under kontroll. – Strax efteråt splittrades emellertid en brädvägg däruppe av värmen och branden drog som en eldorkan genom byggnaden. Omtumlade av den oerhörda hettan tvingades brandmännen retirera och jag förstod att byggnaden var förlorad, fortsätter brandchefen.

Matsalen före branden.

NY SLÄCKNINGSPLAN RÄDDADE I 6.

Brandchef Hällebrand beslöt då att försöka klippa av den brinnande matsalsbyggnaden och helt inrikta sig på att rädda köket och tvättinredningen, som bildar tvärstrecket i H-komplexet samt gymnastiksalen – den östra stapeln. – När eldstormen bröt ut slog det upp en kaskad av gnistor, som drevs ut över gymnastikhustaket och vidare iväg mot sjukhusbyggnaden och kasernvakten, fortsätter brandchefen. Vinden var rent västlig och jag ansåg att om elden fick fäste i gymnastiksalen skulle vi också ha mycket små utsikter att rädda sjukhuset. Riskens var mycket stor för stora delar av I 6 och det närliggande Näsby. Med de 12 ledningarna vi hade ute inriktade vi oss helt på att försöka hindra elden få fäste i mellanbyggnaden medan däremot matsalen fick brinna. Vid 2 tiden på natten var jag ganska säker på att planen skulle lyckas – matsalen var då i det närmaste helt nerbrunnen utan att elden kunnat sprida sig in varken i tvättinredningen eller köket trots att det inte fanns någon brandmur som vi kunnat ha till hjälp. Två timmar senare fick också de första brandmännen återvända hem.

TACKSAM FÖR INTE VÄRRE KATASTROF.

– Trots vad som hänt är jag tacksam för att katastrofbranden inte blev ännu värre, säger överste Curt Alsterlund. Vi kan dock utan alltför stora svårigheter hålla vår verksamhet igång. Det är också tur att vi de första svåra övergångsdagarna inte har mer än två kompanier hemma på regementet. När huvudstyrkan återkommer skall gymnastiksalen vara klar som matsal. – När jag kom upp till regementet omedelbart efter brandens upptäckt trodde också jag att branden skulle vara ganska lätt att få under kontroll, fortsätter översten. Men det visade sig fel. Tydligen hade elden fått ordentligt tag i kläderna och när det sedan kom syre till slog branden upp för fullt.

BÖRJAN I STRYKRUMMET?

Var elden har börjat har inte kunnat kartläggas ännu och brandorsaken har inte kunnat fastställas. Samtidigt med brandlarmet fick också polisen meddelande och undersökningarna inleddes omedelbart med kriminalassistent Abrahamsson i spetsen. Enligt uppgifter från de som först såg branden har den börjat i norra delen av byggnaden uppe i förrådet. Utifrån verkade det som om elden först blossat upp i strykinrättningen som ligger längst mot norr. Livliga spekulationer om brandorsaken hördes redan strax efter brandens uppkomst. Främst hade man tre teorier att komma med. Överslag eller kortslutning i det elektriska systemet. Någon kvarglömd cigarettfimp i några kläder – Huvuddelen av personalen hade haft tvättbyte på lördagsförmiddagen.

Självantändning genom att klorexembängda kläder lagrats i förrådet. – Ännu styrker inget någon av de olika teorierna, framhåller man på polishåll. Mot kortslutningsteorin framhålls från regementet att fortfarande en stund efter det att branden utbrutit så var alla säkringar hela och det elektriska systemet fungerade oklanderligt.

ARRESTANTERNA SLÄPPTES.

När elden rasade som värst vid midnatt var ett tag faran för kasernvaktsbyggnaden ganska överhängande. Ovanför kasernvaktslokalerna ligger I 6 arrest och i cellerna satt fyra värnpliktiga inlåsta. När det blev som mest kritiskt hämtade vaktchefen ner de fyra ynglingarna som fick tillbringa ett par timmar i litet större frihet nere hos kasernvakten. När eldstormen bedarrat vid 2-tiden sattes de fyra åter in innanför lås.

MÅNGA PRESTATIONER.

Under natten utfördes många prestationer av både brandmän, militärer och civilanställda, som strömmat till för om möjligt vara till nytta. En av de bästa prestationerna svarade maskinpersonalen för som under en hektisk timme arbetade hårt för att få ner trycket och kyla ner pannorna i värmecentralen, som ligger under köket. När branden bröt ut var det fyr i pannorna och värmesystemet fanns inte mindre än 50 ton hett vatten under 5 kg:s tryck. Man fruktade att elden skulle sprida sig ner till panncentralen och en ohygglig explosion hade då kunnat bli följden. Maskinpersonalen rakade dock snabbt ut fyrarna och med genomspolande kallvatten togs trycket ner. På söndagsmorgonen eldade man upp trycket igen.

SKINKA OCH ÄGG TILL FRUKOST.

Kökspersonalen skyndade också till under natten och började rädda vad som kunde räddas. I gryningen satte de sedan som vanligt igång med söndagsfrukosten och trots att huvuddelen av all servis gott till spillo kunde det kvarvarande manskapet utspisas med skinka och ägg. Den på lördagen förberedda söndagsmiddagen räddades undan förstörelse och programenligt serverades oxstek med hallon som dessert.

VÄRDEFULL KONST TILL SPILLO.

I matsalen hängde en hel del värdefull konst, som helt blev lågornas rov. På söndagsförmiddagen cirkulerade uppgifter att det skulle ha varit tavlor för bortåt 40.000 kr. Så mycket var nu inte konstsamlingen, som till stor del bestod av kristianstadskonstnärer, värd enligt fanjunkare Erik Andersson. Han uppskattar värdet till omkring 15.000 kr. En stor del av dukarna tillhörde regementets konstförening, som emellertid hade sina saker i matsalen försäkrade för omkring 5.000 kr. Det blir det enda beloppet som något försäkringsbolag kommer att betala ut i samband med branden. Som bekant använder sig kronan aldrig av försäkringar.

BYGGNADEN VÄRD 750.000 KR.

Några exakta värden på det förstörda gick inte att få fram på söndagskvällen. Förrådsförvaltare Harald Hassén uppskattade emellertid värdet på den förstörda soldatutrustningen till i runt tal 2. Milj. kr. Siffran är dock mycket approximativ. Matsalen byggdes 1920 och kostade då 160.000 kr. Sedan dess har den förbättrats för 130.000 kr.

*Förrådsförvaltare Harald Hassén och regementschefen Curt Alsterlund.
Bild, Regionsmuseet.*

På militärt håll anser man att själva matsalen i dagens penningvärde bör sättas till 500.000 kr. Den hade inventarier för omkring 100.000 kr. Vid den preliminära sammanräkningen, som kasernunderofficeren vid I 6 gjorde under söndagskvällen för Kristianstadsbladets räkning, kom man fram till att värdet på matsalsbyggnaden med inventarier samt skarorna på angränsande köksavdelning och tvättinrättning tillsammans uppgår till i runt tal 750.000 kr.

TVÄTTINRÄTTNINGEN KAN HÅLLAS IGÅNG.

Vid I 6 finns en stor central tvättinrättning som ombesörjer tvätten även för A 3, I 7 i Ystad och T 4 i Hässleholm. Tvättinrättningen, som ligger ovanpå köket fick en del skador men man räknade med att kunna köra igång den som vanligt på måndagsmorgonen. Däremot kan man inte stryka plaggen längre. Strykavdelningen låg i norra delen av den brunna byggnaden.

A-bombssvamp av eldgnistor lockade tusentals åskådare

Tusentals personer flockades kring I 6 vid den nattliga branden. De lockades dit av de väldiga lågorna, som slog upp mot himmelen vid 22-tiden. Dessförinnan hade hela Näsby kommit på fötter redan när brandlarmet utlöstes. Goda åskådarplatser fanns runt hela regementet, varifrån man kunde följa hela den dramatiska branden i alla dess faser. De första åskådarna strömmade till, redan när brandlarmet utlöstes och Kristianstads brandkår kom. Vit rök vällde då ut från förrådsbyggnadens tak och strax efteråt slog elden genom taket och lågor på tiotal meters höjd slog upp. En fem minuter senare såg det emellertid ut, som om brandmännen hade fått elden under kontroll. Lågorna försvann från taket och rökutvecklingen blev mindre. Folket på åskådarplatserna började dra sig hemåt. Men med ett huj förändrade sig situationen. En vägg i förrådet störtade in och elden fick ny näring. Med våldsamt kraft bröt lågorna på nytt genom taket och spred efter några minuter ett trolldomslukt kring hela nejden. Åskådarströmmen vände och istället strömmade massor av nya till, ty nu kunde branden ses miltals omkring. Elden fick allt kraftigare fäste i förrådsbyggnaden och snart slog lågor ut från hela taket. Vid den

tidpunkten fann man det säkrast att släppa ut hästarna på regementet. Alldeles vilda och dödsförskrämda rusade de sedan kring hela natten i sin rastfälla. Hettan kring byggnaden började bli outhärdlig. T.o.m. de hundratals skådelystna, som trängde på mot bommen vid regementets huvudingång, kände hur luften var het. Våldiga gnist- och rökmoln steg som A-bombssvampar mot den mörka himlen och hela nejden började lukta brända kläder. Stora glödande tygflagor regnade över regementets byggnader och de åskådare som stod närmast. Elden blev allt intensivare ju mer den åt sig in i de väldiga klädeslagren. Mot den glödande vitheten avtecknade sig de hårt arbetande brandmännen, som från köksbyggnadens tak bekämpade elden. Åskådarna följde med intensivt intresse denna strid och stod kvar till 1 – 2 tiden, glömmade alla eldflagor och all otäck lukt från bränt tyg. Först fram på morgonkvisten gick de sista hem. Då var saken klar, att brandmännen hade lyckats med sin huvuduppgift: att rädda tillbyggnaden med kök och gymnastiksal. Söndagen blev en stor publikdag. Bilar från hela landet syntes parkerade vid regementet och vid alla ”titthål” stod det svärmar av folk, som beskådade förödelser.

Den övertända byggnaden med det "trolska skenet" Bild, Regionsmuseet.

Regementsbranden i Kristianstad

Av brandchef Harry Hällebrand

Värden för c:a 2,5 miljoner spolierades vid den brand som lördagskvällen den 4 augusti i år utbröt i Norra Skånska infanteriregementets kaserner i Kristianstad. Det var ena flygeln av ett stort sammanhängande byggnadskomplex som branden utbrutit, och samtliga byggnader som uppförts av tegel bestod av – förutom den nedbrunna med ovanliggande intendenturförråd – kök värmecentral, tvätteri och gymnastiksal. Branden upptäcktes strax före kl. 22.00 på kvällen genom att en kraftig rök trängde ut från taket på den västra byggnadens norra del. Första plats där elden upptäcktes var i ovanbyggnaden med lokaler tillhörande tvätteriet och intilliggande bytesförråd. Elden fick här god näring i inredning och de med trä beklädda väggarna. Brandkåren kallades kl. 21.48 och anlände efter några minuter till platsen. Vid brandkårens framkomst syntes eld i de delar av tvätteriets lokaler som äro belägna ovan matsalen, och rök trängde samtidigt ut från ventilationstrummorna till intendenturförrådet. Vid en av trummorna syntes eldsken varför elden där gått igenom yttertak. Det stod genast klart att detta skulle bli fråga om en svårare släckning särskilt med tanke på det stora intendenturförrådet. Order gavs genast om inkallande av staden borgarbrandkår och fridygsledig personal för tjänstgöring vid brandplatsen. Samtidigt ljud regementets brandsiren och tillkallade hemmavarande personal tillhörande

regementets brandkår samt regementets brandberedskap. Brandstyrkan uppgick så småningom till ett 60-tal man därav hälften från staden brandkår med ett 15-tal man från yrkes- och borgarbrandkåren. Svag västlig vind rädde och drev röken mot den del av byggnadskomplexet där gymnastiksalen var belägen. Den uppgift som såväl släckningsledare som brandstyrkan här ställdes inför bedömdes redan från början som synnerligen svårbemästrad inte minst med tanke på det stora intendenturförrådet med en höjd av 7-8 meter, hanbjälksvind, träboxar m.m. och endast avskilt med en enkel brädvägg från tvätteriets lokaler. Beslut fattades emellertid att dels omedelbart angripa och slå ned elden i tvätterilokalerna och dels samtidigt söka förhindra eldspridning till intendenturförrådet. På grund av den senare händelseutvecklingen kommer dock brandstyrkans insats indelas i två skeden. Ett första skede där brandstyrkan går till angrepp för att slå ned elden och ett andra skede där brandstyrkan är grupperad till försvar för att hindra ”eldstormen” sprida sig till övriga delar av byggnadskomplexet.

Första skedet: Brandstyrkans angrepp.

Del av den första utryckningsstyrkan förstärkt med militär personal, som stannat utanför tvätteriets lokaler, beordras omedelbart utlägga tre slangledningar från tankbilen som kopplats till närbelägen brandpost Nr 1 (bild 1).

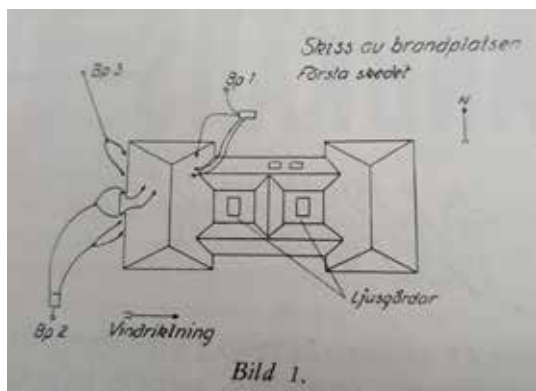

Bild 1.

Två av ledningarna dragas genom fönster (alla ytterdörrar ordentligt låsta) direkt in i tvätterilokalerna och en ledning till den trumma på yttertakets där elden gått igenom. Samtidigt härmed utlägges en stamledning från brandpost nr 2 till västra uppgången till intendenturförrådet där den grenas. Motorspruta kopplas till brandposten och två stötgrupper försedda med rökdykare organiseras. Två ledningar från grenröret dras uppför trappan till intendenturförrådet med uppgift för stötgrupperna att avskära och hindra eldens spridning över förrådet. Militär personal beordras under tiden att utlägga ytterligare en ledning från brandpost nr 3 och en stamledning från motorsprutan vid brandpost nr 2, och avsikten var att ytterligare två ledningar från den utlagda skulle uppdragas för trappan till förrådet för att förstärka de tidigare stötgrupperna. Detta hann emellertid icke komma till utförande förrän följande inträffade, som en rökdykare från Kristianstads brandkår har uppgivit för en tidning.

– ”Jag var bland de första som trängde in i tvätteriets lokaler. Elden måste haft god tid att bryta omkring sig i smyg då vi redan i

trappan dit upp möttes av en fruktansvärd hetta. Väggar och tak måste vi duscha av för att bringa ned temperaturen så pass att vi kunde taga oss fram. Enda möjligheten var att krypa fram utmed golvet och på detta sätt avancerade jag och fick hela tiden spruta väggarna för att inte förmäktas! Så med ens hände det. En mellanvägg av trä uthärdade inte eldstormen längre. Den formligen exploderade inför mina ögon så att flisorna rök brädorna regnade och eldslågorna slungades mot mig. När jag såg mig omkring fann jag mig instängd av eldriddar på alla håll, där det nyss varit väggar. Det var fruktansvärda ögonblick. Jag vet knappast hur jag kom ut, men en kamrat hasade ut mig sista biten.”

Resultatet härav blev att den personal som bemannat de båda första ledningarna mer eller mindre medvetlösas måste bäras utför trappan. Då det sålunda stod klart att intendenturförrådet ej stod att räddas var det inget annat än att konstatera att den uppgjorda planen för släckningen misslyckats. Elden bröt genom förrådets tak och vinden var svagt västlig, så att stundtals försvann hela gymnastikhusets tak bland bräddor och rökmassor, som välldes ut från förrådsbyggnaden. Intet annat återstod än att med alla medel söka avskära elden från det övriga byggnadskomplexet, och det andra släckningsskedet börjar.

Andraskedet (brandstyrkan grupperad till försvar).

En stark försvarslinje uppbyggdes i all skyndsamhet och matsalsbyggnaden med intendenturförrådets och del av tvätten

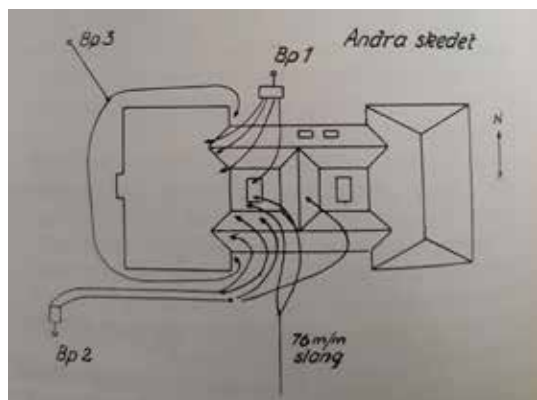

Bild 2. Observera 76 mm slangen som drogs från simbadet.

avskildes. Redan utlagda slangledningarna omdirigerades och en motorspruta placerades vid regementets simbassäng omkring 300 meter från den brinnande byggnaden och ytterligare ledningar utlades. I den försvarslinje som nu organiserades, ingick inte mindre än tolv slangledningarna (bild 2). Några ordentliga brandmurar fanns ej och speciellt taken fick ägnas den största uppmärksamhet. På den östra ljusgården brann ett upplag av säckar med inlämnad tvätt, vilka placerats alldeles under takfoten till gymnastiksalen. Värmeutvecklingen, röken och gnistregnet åstadkom stor fara för komplexet i övrigt speciellt gymnastikbyggnaden och den kasernbyggnaden, som är belägen öster om gymnastikbyggnaden. Militär fick här tjänstgöra som vakter. Först omkring kl. 02.00 ansåg jag, att mina beräkningar skulle stämma samt att elden skulle hejdas vid den uppdragna gränsen. En eldsvåda av denna omfattning ställer stora krav på befäl som manskap, och jag vill rikta ett särskilt tack till personalen vid regementet, som på ett strålande sätt samarbetade med oss. Då redan

också från början all tillgänglig personal insatt med den tyngre materielen för direkt bekämpning av elden från två håll är det också, då elden visats sig alltför överlägsen och åstadkommer manspillan bland den insatta personalen förenat med svårigheter att på nytt omdisponera den tillgängliga styrkan för ett effektivt försvar. Kl. 04.00 ansåg jag mig ha läget helt i min hand och eftersläckningar kunde taga vid.

En av de värnpliktiga släckningsarbetarna i den nu utbrunna matsalen. Bild, Regionsmuseet.

Redan på morgonen dagen därpå kunde det angränsande köket användas på nytt och den del av tvätten där maskinerna stod uppställda var också oskadad. Branden inskränkte sig alltså till intendenturförrådet med underliggande matsal samt en del av tvättens lokaler. Sammanlagt hade för släckningen använts 1.625 meter slang. Slutligen kan nämnas att brandorsaken ännu icke är fullständigt klarlagd men mig förefaller det, som om branden börjat i tvätteriets lokaler.

Reportage ur tidningen Norringen Julen 1956.

Röde hanen gick natten 4– 5 augusti 1956 fram över I 6. Av polisutredningen framgår att förlusten av matsalsbyggnaden jämte ovanliggande centrala utrustnings- och tvättbytesförråd m m, torde ha förorsakats av självantändning. Kvarvarande ruiner vittna nu om den svåra branden, som kunnat få än större dimensioner. Rådande vindstilla, ett effektivt släckningsarbete, där regementets egen brandkår och ett flertal frivilliga deltog, voro de faktorer, vilka bidrog till eldens begränsning. Brandmännen fingo stundtals kämpa utan tillräcklig tillgång på vatten. Trycket i ledningarna var nämligen minimalt. Innehållet i simbadets bassäng blev vid detta tillfälle räddningen. Åtskilliga värden gick till spillo. Mången norring erinrar sig nog lokaliteterna, där man i bottenvången enligt utsago oftast förplägats enastående väl och en trappa upp fått mottaga eller avlämna de yttre och tätt intill kroppen liggande bevisen på att man tillhörde krigsmakten. Från topp till tå kunde man i detta förråd erhålla allt vad till en krigare hör – från hjälmnät till kängsnören. En för regementet så betydande förlust måste givetvis snarast ersättas. Provisoriskt har nu gymnastiksalen måst inredas till matsal. På en av kasernvindarna är ett tillfälligt utrustnings- och bytesförråd inrättat, allt i avvaktan på nya lokaler skola uppföras. Men hur och framför allt när? Enligt nu

föreliggande planer skall matsalsbyggnaden återuppföras och till extriören bliva den gamla lik. Centrala utrustningsförrådet skall dock flyttas till vinterstallet, som ombygges för sitt nya ändamål. Endast norra delen av matsalsbyggnaden förses med dubbelvåning och här kommer en filmsal att skapas. Under matsalen utgräves ett proviantförråd och en ”kötunnel” för hungrande och frysande matgäster, vilka sedan på två köer snabbt skola kunna serveras såväl ärtor som gås. Diskinlämningen ändras och utgången till matsalen blir nu på framsidan intill nuvarande lastbryggan. Huvudritningarna äro färdiga men då återuppbyggnaden även kräver vissa ändringsarbeten i disk- och köksregionerna, äro ett flertal experter inkopplade på detaljplanering. En nog så viktig sak är penningfrågan. För återuppbyggnaden har äskats 850.000:- kr, vilket belopp riksdagen först skall bevilja innan spaden kan sättas i marken. Med en icke alltför optimistisk beräkning torde den nya matsalsbyggnaden kunna stå färdig till julen 1957. Vid branden förstördes samtliga konstverk i matsalen. Inför återuppbyggnaden är det hög tid att vända sig till vänliga donatorer med begäran om bidrag till tavlor, så att den nya matsalen blir den gamla lik i fråga om konstnärlig utsmyckning.

Polisutredningen

Efter förfrågan till Riksarkivet i Lund om kopia av polisutredningen rörande branden i matsalen mottogs följande svar.

Polisutredningen om branden på I 6 i Kristianstad 1956-08-04 finns i Polisen och Åklagarens arkiv. Volym FIIBb:2. Utredningen omfattar totalt 241 dokument med brev, rapporter, skrivelser, ritningar och fotografier och vissa av dessa är av format som vi inte kan kopiera då de är för stora.

Utredningen innehåller också en hel del handlingar som inte kan lämnas ut utan sekretessgranskning, det finns anonyma tips om misstänkta, förhör mm och eftersom sekretessgränsen för vissa uppgifter är 70 år så måste vi i så fall pröva vad som kan lämnas ut. Vi skall också nämna att Riksarkivet tar ut en kostnad för kopior.

Innan vi går vidare med granskningen så frågar vi om Ni fortfarande vill ta del av hela utredningsmaterialet då även de delar som rör misstänkta personer och förhör kring dessa, eller Ni nöjer Er med de delar som kan lämnas ut?

Kamratföreningen godtog den öppna delen som omfattar 52 maskinskrivna sidor.

Beskrivning av brandförloppet i polisrapporten finns i tidigare kapitel och avhandlas inte här. Ett antal förhör hölls med vittnen och ansvariga befattningshavare.

Fru Ella Persson, född den 11 december 1908, vikarierande köksföreståndare vid I 6.

Fru Mörthel Viola Risberg, född den 9 mars 1904, boende I 6 Kristianstad.

Löjtnanten Per Ingvar Arne Lindwall, född den 9 dec 1929, anställd vid I 6.

Överfuriren Torsten Gunnar Schöld, född den 27 mars 1918, anställd vid I 6.

Brandmannen Erik Hugo Lindh, född den 9 april 1912, anställd vid Kristianstad brandkår.

Fanjunkaren Nils Holger Larsson, född den 16 november 1908, kasernvårdsavdelningen I 6.

Eldaren Anders Egon Georg Helgesson, född den 14 mars 1926, anställd vid I 6.

Tvättmästaren Axel Bernhard Ahlman, född den 4 november 1900, anställd vid tvättinrättningen I 6.

Snickaren Helge Georg Nilsson, född den 7 oktober 1905, anställd vid I 6.

Intendenturförrådsförvaltaren Harald Hassén, född den 19 augusti 1896, I 6.

Förrådsförmannen Bertil Sigvard Ossian Klemark, född den 28 oktober 1913, I 6.

Maskinmästaren Anders Gustav Bernhard Larsson, född den 11 december 1901, maskinmästare I 6.

Fröken Signe Elisabeth Andersson, född den 20 september 1907, anställd som städerska vid I 6.

Målaren Gösta Daniel Malmros, född den 9 november 1910, kasernvårdsavdelningen I 6.

Förhöret av Förrådsförmän Klemark.

Förhöret av Maskinmästare Larsson

Kriminalassistent Abrahamsson Rapport om brandorsaken

Förrådsförmannen Bertil Sigvard Ossian Klemark, född den 28 oktober 1913, skriven och boende Näsbychaussén 15 C, Kristianstad 2.

/Hörd den 8/8 1956 av Abrahamsson/

Klemark var anställd som förrådsförman vid centrala bytesförrådet, som var inrymt i vindsvåningen till matsalsbyggnaden. Vid byggnaden norra gavel hade regementets tvättinrättning vissa lokaler i samma våningsplan. Så vitt Klemark kände till, utgjordes väggarna mellan tvättinrättningens lokaler och förrådslokalerna endast av tunna brädväggar. På ett ställe utgjordes gränsen mellan tvättinrättningens och förrådets lokaler endast av en spjöldörr. Denna spjöldörr var placerad omedelbart söder om ett utrymme, där tvättinrättningen hade en kompressor placerad. I förrådslokalerna förvarades huvudsakligen kläder, skodon och ryggsäckar, /personlig utrustning/. I förrådslokalerna förvarades ej oljor eller kemikalier av något slag. Från klockan 07.00 till klockan 11.00 den 4/8 1956 bytte omkring 800 man underkläder, överdragskläder, handdukar och strumpor. Överdragskläderna utgjordes av linnebyxor och linnerock. De flesta bytte två omgångar överdragskläder. Överdragsställen placerades efter hand som de inbyttes i två boxar med byxor i en och rockar i en annan box. Dessa boxar hade endast tre väggar. Boxarna var däremot försedda med tak. Inbytta, smutsiga överdragskläder kastades in i boxarna genom en lucka på boxens sida. Vid ombytet den 4/8 placerades de olika slagen av inbytta kläder i de boxar, som angives på rekonstruktionsritningen. Enligt gällande föreskrifter skulle alla fickor

i kläder som byttes in i förrådet vara tömda. Dessa föreskrifter hade sannolikt tillkommit dels av brandsäkerhetsskäl och dels för att föremål, som kvarlämnats i fickor i kläderna kunde skada kläder eller tvättmaskiner. Vid utbyte i förrådet övervakades i görligaste mån, att dessa föreskrifter efterföljdes. ”Men det är givetvis omöjligt, att titta på varje ficka, när många skall byta”. Klemark övervakade inbytet av smutskläder den 4/8. Han lade därvid ej märke till något anmärkningsvärt.

Den 4/8 1956 klockan 11.35 låste Klemark alla dörrar till förrådslokalerna och lämnade dessa. Innan Klemark lämnade byggnadengick han en inspektionsrond genom alla lokalerna. Han iakttog ej något anmärkningsvärt. Han märkte ej någon lukt eller dylikt, som kunde påminna om brand. Klemarks sista åtgärd beträffande förrådslokalerna var, att han bröt strömmen för ledningarna inom lokalerna. Strömmen bröts med en strömbrytare, som var placerad i förstugan till förrådslokalernas norra trappuppgång på byggnadens västra sida. Den omnämnda förstugan var inrymd i bottenvåningen. Sedan strömmen brutits, låste Klemark ytterdörren till förstugan och lämnade kasernområdet.

Den 4/8 1956, troligen vid 22.00 tiden, ringde en bekant till Klemark och meddelade, att det brann i förrådslokalerna. Klemark begav sig omedelbart till platsen. Han kunde ej erinra sig, att han gjorde några iakttagelser angående rökutveckling eller eldsken, då han kom fram till brandplatsen. ”Jag tänkte bara på att komma upp till förrådet och få tag på mina papper i expeditionen och se efter, hur det såg ut i förrådet”. Klemark tog sig upp för trappan till förrådslokalernas norra ingång

på byggnadens västra sida. Han öppnade dörren till förrådslokalerna och gick ungefär en meter innanför dörren. Förrådslokalerna var rökfyllda, och värmen var besvärande. Klemark lyste med en ficklampa in i förrådslokalerna och kunde urskilja vissa konturer av bytesförrådets inredning. Röken stod tjock i lokalerna, men någon eld syntes ej. Klemark var endast inne några sekunder i förrådslokalen. Han gick därefter ut igen och stängde dörren. ”Jag vågade ej ensam gå in där. Sedan sa brandchefen, att det var för stor risk för mig att gå in där”. Några brandmän med gasmask och vattenslangar gick sedan in genom den av Klemark öppnade dörren. En stund efter det Klemark varit inne i förrådslokalen tog Klemark sig genom ett fönster in i sin expedition för att hämta vissa handlingar. Klemark kunde ej angiva, hur lång tid som då förflutit från det han varit inne och tittat i dörren till själva förrådslokalen. ”Det hade nog minst gått en kvart”. Då Klemark kom in i expeditionen, som var avskild från de övriga förrådslokalerna med träväggar, var det mycket varmt inne i expeditionen. Där var så varmt, så vissa papper var svedda”. Expeditionen var rökfylld, men någon eld märktes ej där. Klemark gjorde ej några iakttagelser beträffande eld i förrådslokalerna. Då Klemark kom ut från expeditionen efter att ha hämtat sina handlingar, iakttog han, att det brann i yttertaket på byggnadens norra del. Beträffande den ventilationstrumma, från vilken rök och eld iakttogs vid brandens upptäckt uppgav Klemark, att i denna funnits en lucka vid golvet i förrådslokalen. Klemark kunde emellertid ej avgöra, huruvida luckan varit öppen vid branden.

Klorex har aldrig förvarats i förrådet. ”Det var ju inte alls något som vi hade med att göra. Det hör hemma på kasernvårdsavdelningen”. Klemark kunde ej med hundraprocentig säkerhet avgöra, huruvida takfönstren i förrådslokalen varit öppna eller stängda. Fönstret över det ovan angivna området/det nordligaste fönstret på västra sidan/ hade sannolikt stått öppet med omkring 10 cm. ”Stod det öppet, så stod det i nedersta hacket, och det blir ungefär tio centimeter”.

På fråga om tecken till självantändning eller temperaturstegring vid tidigare tillfällen i inbytt smutstvätt förklarade Klemark, att han för omkring ett år sedan, iakttagit temperaturstegring i handdukar, som bytts in i förrådet. Detta handduksparti hade emellertid på grund av maskinskada i tvättinrättningen legat i förrådet under fyra dygn. Temperaturstegringen berodde sannolikt på, att många av de inbytta handdukarna var fuktiga. ”Det är så, de har väl använt dem strax innan de byttes in”. Den av Klemark iakttagna temperaturstegringen hade emellertid inte varit hög. ”De var bara lite ljumma vid botten och då hade de ju legat i fyra dygn”. I övrigt hade Klemark aldrig iakttagit någon värmestegring bland inbytt smutstvätt. Den 4/8 1956 fanns i handduksboxen handdukar, som inbytts samma dag. ”Till nittionio procent var de inbytta den dagen. Där fanns möjligen några stycken handdukar på botten, som kommit in under veckans lopp”.

Uppläst och vidkänt.

Maskinmästaren Anders Gustav Bernhard Larsson, född den 11 december 1901, skriven

och boende I 6, Kristianstad 2, anställd som maskinmästare vid I 6.

/Hörd den 10/8 1956 av Abrahamsson/.

Den 4/8 1956 strax före klockan 22.00 fick han genom vaktchefen besked, att det brann i matsalsbyggnaden. Han begav sig genast dit. Då han kom fram till byggnaden, såg han eldsken i pressrummets östra fönster i matsalsbyggnadens övre våning och hörde tegelpannor "smälla sönder" på nordvästra delen av yttertaket till matsalsbyggnaden. I sällskap med brandchefen Hällebrand, snickare Helge Nilsson och eldare Helgesson tog han sig genom tvättinrättningens lokaler ovanför panncentralen fram till dörren till tvättinrättningens pressrum, som fanns i nordöstra hörnet av matsalsbyggnadens övre våning. Någon öppnade dörren till rummet. Larsson kunde nu ej erinra sig, vem som öppnade dörren. "Dörren öppnades i varje fall, så att man kunde se in". Larsson såg, att det brann kraftigt inne i tvättinrättningens lunchrum, som var beläget i nordvästra hörnet av matsalsbyggnadens övre våning. "Hela det tak, som funnits mellan lunchrummet och förrådslokalerna, var nedrasat. Kläder, som troligen legat på lunchrummets tak, låg inne i lunchrummet och brann". Larsson såg ej, huruvida södra väggen i lunchrummet /väggen mellan lunchrummet och förrådslokalerna/, var genombränd. Utöver eldhärden i lunchrummet såg Larsson eld till vänster om sig bakom ett spjälstaket, närheten av en kompressor. Denna eldhärd syntes emellertid vara av mindre omfattning än den i lunchrummet. "Det var bara en liten unge". I pressrummet och tvättmästarens expedition syntes ej någon eld. Larsson fick

den uppfattningen, att den egentliga eldhärden var belägen i det ovannämnda lunchrummet samt att elden börjat i kläder, som legat på lunchrummets tak inne i förrådslokalen. "Där brukar alltid ligga smutstvätt, överdragskläder och sånt". Omedelbart efter det Larsson gjort de ovan antecknade iakttagelserna ang. branden, stängdes dörren till pressrummet i avvaktan på att en vattenslang skulle dragas fram till dörren. Sedan en vattenslang dragits dit började Larsson med biträde av Helgesson och Nilsson att bekämpa elden till vänster vid spjälstaketet och i lunchrummet. Larsson försökte först släcka elden till vänster vid kompressorn. Han fick emellertid den uppfattningen, att det var olja eller kemikalier, som brann där. Enbart vatten hade i så fall inte någon verkan som släckningsmedel. "Det är väl ganska givet, att det fanns olja i vevhuset till kompressorn, som det kunde brinna i. Men det kan inte ha börjat brinna där, för den verkligt stora eldhärden var borta i lunchrummet. Den vid kompressorn var bara en liten unge". Efter en stund blev Larsson avlöst av en brandman med gasmask. "Det var då omöjligt att vistas där längre utan gasmask". Strax efteråt rasade förrådsvaror från hyllor eller boxtak ned inne i förrådslokalen, varvid eld och rök pressades mot platsen vid pressrumsdörren, varifrån Larsson och hans medhjälpare försökt bekämpa elden. Sedan Larsson blivit avlöst lämnade han pressrummet. Nilsson och Helgesson lämnade troligen platsen ungefär samtidigt. "De fick andra uppgifter och jag vet inte, vart de gick". Troligen omkring en timme efter det Larsson kommit till brandplatsen, iakttog han genom ett

av matsalsfönstren på byggnadens norra gavel, att elden bröt igenom matsalstaket vid den plats, där han från början iakttagit den kraftiga brandhärden i lunchrummet. ”Just på den platsen gick elden först igenom matsalstaket”.

Uppläst och vidkänt.

— —

I övrigt ville Larsson hänvisa till sin här nedan intagna skriftliga redogörelse över sina iakttagelser vid branden:

”Strax före kl 22 den 4 augusti väcktes undertecknad av hundskall, vilket icke ville upphöra, då jag genom fönstret till sängkammaren försökte tysta hunden, jag klädde på mig för att gå ned, under tiden jag klädde på mig kom vaktchefen Sköld och meddelade att det var brand inom matsalsbyggnaden. Strax efter jag nedkommit till matsalsbyggnaden anlände Kristianstads Stads brandkår vid vilken jag ställde mig till brandchefens förfogande. För att lokalisera branden måste dörrarna till tvättinrättningen huggas upp, enär ingen nyckel passade till låsen. Eldhärden var belägen dels i lunchrummet från vilkens korridor lågorna sveptes ut mot bytesförrådet, därjämte var en eldhärd strax till vänster om dörren in till strykrummet. Snickarmästare Nilsson och undertecknad bekämpade elden med ett munstycke, framdraget genom ett av tvättinrättningens fönster, då hettan och röken blevo oss övermäktig avlöstes vi av brandman försedd med gasmask. I samråd med brandchefen bröts all elström inom ekonomihuset c:a 1 tim. efter brandkårens anländande till platsen, då det kunde befaras att strålförare kunde bli skadade av el-ström.

Vid ett-tiden på natten, då det såg hotfullast ut och branden icke var under kontroll nedtogs högtryckspannornas tryck, ångan släpptes ut i fri luften och kallvatten matades in i ångpannorna, detta gjordes emedan icke explosion skulle uppstå ifall elden skulle sprida sig till tvättinrättningens tak. Hade så skett, hade taket fallit in och yttermurarna gett sig, enär väggar och takstolar endast sammanhållles med några få stagbultar, väggarna har tidigare givit sig ut c:a 100 m/m på varje sida. Vid en rasering av taket hade ångledningarna slitits av och vattenbegjutningen hade åstadkommit krympningar i ångpanneplåten på ångsidan som dessförinnan blivit upphettad av nedraserande bränder, en explosion hade varit oundviklig, hur denna hade slutat vet ingen, enär tidsenheten är det utslagsgivande för kraften, som c:a 50 ton vatten kan åstadkomma under 6 ata. Acetylen- och syrgastuber togs ut från verkstaden samtidigt. Kl. 05.00 på söndagsmorgonen lades åter fyr i pannorna för beredning av mat, samtidigt övergicks alla säkringar till byggnaden, samtliga säkringar voro hela, för att få belysning inlades åter knivströmbrytarna, varvid huvudsäkringarna å de förstörda ledningarna smälte. Kl 06.00 hade Firma Elektrodrift beordrats franskilja berörde ledningar, vilka nu icke äro strömförande. Vid branden observerades, att vattentillgången var mycket dålig, enär tilloppsledningarna äro för smått dimensionerade, hade icke vatten funnits i friluftsbadets bassäng, hade med all sannolikhet branden icke kunnat begränsas till sin nuvarande omfattning.

Kristianstad den 5 augusti 1956.

”Enligt min mening torde brandorsaken vara självantändning, denna min uppfattning grundar jag på följande: Självantändning kan uppstå genom olja och klorex på tyg, jämte en kvarglömd fimpad cigarett i en ficka, det senare torde elimineras, ty fickorna på inlämnad smutstvätt vändes vid inlämnandet, återstår smutstvätt från

målare, mekaniker och jordbruksarbetare, hade sådan tvätt inlämnats? Kortslutningsfel torde icke föreligga, då samtliga ledningar har blivit kontrollmätta före spänningens påsläppande och samtliga säkringar voro hela. Personalen från de olika arbetsplatserna bryter huvudknivarna, då de lämnar sina arbetsplatser för dagen”.

KRIMINALPOLISEN
KRISTIANSTAD

Rapp.nr. 345/56
Anm. nr. 799/56
D:nr 4617/56

Ang. brand den 4/8 1956. I centrala bytesförrådet och matsalen vid I 6, Kristianstad.

Rapport

Torsdagen den 25 oktober 1956

Lördagen den 4/8 1956 brandhärjades matsalsbyggnaden vid I 6, Kristianstad.

Byggnaden utgjorde västra delen av ett byggnadskomplex, som omfattade matsalsbyggnaden, köksinrättningen med panncentral och tvättinrättning samt gymnastiksalen. Byggnadskomplexet var beläget i centrum av I 6 inhägnade kasernområde.

Matsalen jämte i den samma förvarade lager och inventarier totalförstördes. Utredningen angående branden har verkställts av kriminalassisten Carl Abrahamsson. Civilingenjör Bror Pettersson, Kristianstad, har biträtt med undersökning av elektriska installationer, som funnits i den brunna byggnaden. Viss specialundersökning av en vid brandplatsundersökningen anträffad elektrisk kokplatta har verkställts vid Statens Kriminaltekniska Anstalt av byråingenjören Ebbe Tell. Statens Kriminaltekniska Anstalt har vidare avgivit utlåtande rörande självantändningsförmågan hos fransk terpentin, som använts som fläckborttagningsmedel vid I 6. Avgivna utlåtande av ingenjör Pettersson och Statens Kriminaltekniska Anstalt bilägges rapporten. /se bilageförteckning

Brandorsaken har ej med säkerhet kunnat fastställas.

Reportage ur tidningen Norrningen Idrottsnummer 1958.

När matsalen brunnit för två år sedan skulle det dröja nästan på dagen två år, innan norringarna fick äta i matsal igen. Under tiden fick de hålla till godo med gymnastiksalen, som visserligen på ett utmärkt sätt löste problemet, men som på två år blev svårt misshandlad av marschkängorna. Nu går soldaterna till matsalen igen, till en av de modernaste regementsmatsalarna i landet. I mitten av augusti togs den i bruk och regementschefen hälsade stadsrepresentanter och byggherrar till lunch och officiell invigning. Ja, norringarna kan verkligen glädja sig åt den återuppbyggda matsalen. Byggnaden har omdisponerats. Gamla entrén finns inte längre, där kompanierna år efter år köat i värme, regn och snö. Ingången har flyttats till västra sidan, där stora glasdörrar och vinterträdgård visar vägen. Genom en tunnel kommer man så upp i matsalen, en helt annan än den man vant sig vid under tidigare år. – Första dagen kom många av soldaterna och tackade efter middagen, berättar husmor, fru Henny Nilsson.

I 6- maten är välkänd, det är riktigt nog, men den nya miljön bidrar säkert till att göra atmosfären under måltidsstunderna angenämare än förr. Kommen innanför dörrarna får soldaten snabbt sin bricka. Husmor är också storbelåten med tågordningen i den nya matsalen. Nu ser hon hur ett kompani utspisas på 6- 7 minuter. En del nya finesser sparar personal. Denna har inte blivit mindre, men den kan utnyttjas i helt

Husmor Henny Nilsson vid en av de räddade grytorna i köket.

Bild Regionmuseet.

annan utsträckning än tidigare. Kaffe, choklad – och annan ”varm dryck”, som ju på den militära matsedeln är den rätta benämningen, hämtar manskapet själv i särskilda behållare, där drycken hela tiden håller sig varm. Det militära kaffet har visat sig må bra av detta. Om de gamla fönstren var sparsamma med dagsljuset så har den saken avhjälppts vid nybyggnaden. Stora fönster, ljusa färger på väggarna och färgglada gardiner förhöjer stämningen, blommor och vita dukar på borden gör trevnaden fullständig. Vålvilliga donatorer har hjälpt till att pryda väggarna med konstverk. En trevlig nyhet blir en

karoliner scen, som genom Iföverkens försorg utförts i chamotte och placerats på ena väggen. Planeringsherrarna har verkligen lyckats skapa en god avkopplingsplats i stenöknen.

Konstverket av Stig Carlsson, (1933–2008) 1955 kom han till Ifö-verken i Bromölla, där han blev chefsdesigner. Bild. Regionmuseet.

Musikkåren har inte glömts bort i sammanhanget. En särskild musikläktare finns en trappa upp och där skall musikkåren då och då underhålla spisande soldater. I källarvåningen finns goda utrymmen för provianten. Vid nästa utbyggnadsetapp finns det också många kvadratmeter att ta av. Fryshus och varuhiss står på husmors och

intendentens önskelista. Välarmerade gångar tjänar som skyddsrum. I våningen över matsalen har regementet fått en ny filmsal, som rymmer en halv bataljon. Salen är verkligen byggd som filmsal och därför kan soldaterna i fortsättningen verkligen se vad som händer på vita duken i motsats i förhållandet i gamla filmsalen. När nya matsalen skulle invigas bjöd överste Curt Alsterlund till lunch och husmor lät servera en smaklig måltid åt herrar arkitekter, entreprenörer och representanter för staden och de militära organisationerna. Vid bordet satt bl. a stadsfullmäktiges ordförande, skoldirektör Axel Kroon, som talade egna minnen från militär utspisning på "heden" och lovprisade regementets moderna nybygge, där satt borgmästare Hans G. Andersson och drätselldirektör Einar Pettersson. Mannen bakom räddningsarbetet för två år sedan, brandchefen Harry Hällebrand, fick en särskild eloge av regementschefen för att han lyckats rädda den övriga delen av byggnaden. Chefen för Fo 14, överste Folke Franke och representanter för grannregementet nickade också bifall till norringarnas nybyggnad, som kostat 700.000. Under repetitions månaden fick många av de "gamla" norringarna själva övertyga sig om att pengarna använts förnuftigt och med tanke på att trivseln sätter en extra krydda på kakan.

Norringar ute i världen

I utskicket av medlemsblad 2 bipackades ett brev till utomlandsboende Norringar, där de ombads att skriva ner en berättelse om dels deras koppling till Kamratföreningen, dels om hur det kom sig att de valt att bo och arbeta utomlands.

Vi har Norringar boende i Norge, Danmark, England, Jersey, Spanien, USA, Australien och Filipinerna. Här följer två berättelser, en från Jersey, berättad av Magnus Olsson samt en från Australien, berättad av Paul Frisk. Vi hoppas att övriga utlandsboende Norringar också kan bidra med sina berättelser till följande nummer av årsboken.

Redaktören

Magnus Olsson

Jag heter Magnus Olsson är 54 år, ursprungligen från Perstorp och nu boende på Jersey. Jag gjorde värnplikten som KB/PB på stridsvagn (P6, 6:e kompani) 1986–1987 under Kapten Janne Jönsson med team. Janne Jönsson minns jag som till en början respektingivande men samtidigt väldigt trevlig, rättvis och med glimten i ögat. Jag kommer ihåg hur man märkte att kapten Jönssons tålmod provades av alla frågor från de nyinryckta värnpliktiga under våra första dagar i fält. När Larry Björqvist (sedemera officer) som inte ville göra fel så här tidigt i "karriären" en morgon frågade honom: "Kapten Jönsson, ska man borsta tänderna före eller efter frukost?" tröttnade han slutligen och utbrast med ett mycket svagt leende på läpparna: "Björqvist, jag ger själva f-n i om du borstar tänderna före eller efter frukost". Jag tog med mig en hel del av "vishet". Bland annat att det är lika bra att göra jobbet ordentligt från början, det tar oftast inte mycket längre tid och man slipper dessutom göra om det! Andra namn på befäl jag minns är Magnus Ugge, Anders Magnusson, Roger ("Karate") Pettersson, Anders Lekander och Bengt Heinmert. På den tiden var det

Centurion 104-R som gällde. Jag minns tiden som ganska trevlig. Jag gillade friluftsliv och var en aktiv orienterare så lumpen passade mig på det hela taget bra. Det blev en hel del tältnätter framförallt ute på Ravlunda vid diverse skjutövningar. Jag minns väl hur jag och min lumparkollega Anders Ljungdahl från Smygehamn brukade avsluta dagarna med ett löppass i mörkret på vägarna runt Ravlunda.

Centurion med minvält på Rinkaby 1987.

Författaren på vagnchefsplats.

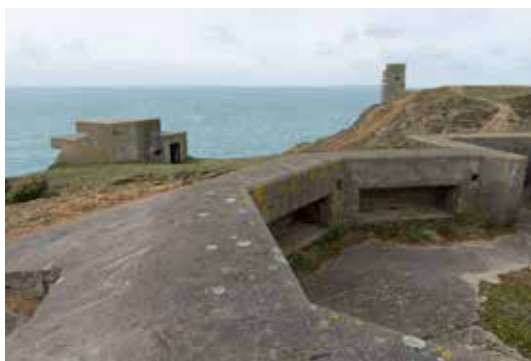
Ett annat minne är att jag hade "äran" att testa en av de första minvältarna som levererades till vagnarna på P6.

Efter lumpen fortsatte jag till Reservofficersskolan på P4 i Skövde som avslutades med

en pampig bal på Stockholms Stadshus 1989. Efter detta blev min militära karriär kortlivad. Jag jobbade på den sista stora brigadövningen Gripen 1990, men flyttade sedan till Darmstadt i Tyskland 1991 för att där avsluta mina studier till civilingenjör som jag startat i Linköping. Efter avslutade studier blev jag kvar i Tyskland och började jobba på börsern i Frankfurt av alla ställen. Året var 1993. Samtidigt blev det snart klart att P6 var på väg att försvinna, vilket väl blev ett faktum 1994. Min reservofficersanställning flyttades till P10 i Strängnäs men jag besökte aldrig regementet och jag tjänstgjorde aldrig mer.

Min utlandsvistelse fortsatte via Berlin (1996–2000) där jag träffade min fru (från Barsebäck!) och London (2000–2009) till Jersey (Kanalöarna) där jag nu bor med min fru och 2 barn sedan över 10 år. Under min utlandsvistelse har jag jobbat framförallt inom bank och fondförvaltning.

Belägen bara 23 km från den franska kusten, är Jersey den största av de 5 bebodda Kanalöarna med en yta på 120 kvadratkilometer och ca 110 000 innevånare. Språket är engelska. Jersey är självstyrande med egen riksdag och eget skattesystem. Dock sköts försvaret av Storbritannien. Intressant i sammanhanget är att Jersey var ockuperat av Tyskland mellan 1940–1945 och blev inte befriat förrän den 9 maj 1945, alltså ett helt år efter de allierades landstigning i Frankrike. Delar av landstigningen kunde till och med ses från Jersey! Jersey var en viktig del av tyskarnas försvarssystem "The Atlantic Wall" och det finns fortfarande många spår av tyskarnas framfart på ön under kriget.

Battery Moltke Jersey.

Mot slutet av den tyska ockupationen, rådde svår brist på mat i Jersey. Det första skeppet som kom med hjälp var det svenskbyggda Rödakorsskeppet "SS Vega" som anlände till ön med mat och bränsle dagen före nyårsafton 1944 och därmed räddades många öbor från svält. Svenskar har fortfarande ett gått anseende i Jersey. Tyskar lite mindre...

Jag håller numera igång med lite löpning och ganska mycket havssimning. Havssimning är en härlig sport men inte utan risker med tanke på att Jersey har ett av världens största tidvatten. Skillnaden mellan ebb och flod är upp till 12 meter! Den 15 aug i år deltog jag i en lagsimning mellan en annan kanalö "Sark" och Jersey.

En sträcka på 25 km med ganska tuffa strömmar. Mitt lag tog sig över på 7 timmar och 20 minuter. I lagsim till havs simmar man i en timme för att sedan skifta/rotera lagmedlem. Min dotter (16 år) som är en flitig (och mycket bättre simmare än jag) siktar på att simma solo runt Jersey i september 2021. Det är en simning non-stop och utan våtdräkt på ca 66 km men med hjälp av tidvattenströmmarna går det förhållandevis snabbt och tar "bara" 10–12 timmar. Som jämförelse är en simning

Författaren 15 augusti 2020.

Paul Frisk

Jag heter Paul Frisk och är 69 år. Jag är ursprungligen från Kristianstad men nu boende i Emerald, Victoria, Australien. Detta är min historia.

Min Far, Nils-Erik började sitt arbetsliv på I6, 1944 och mitt första minne för mig av regementet, var julfirande i tidig ålder på regementet. Andra minnen var en matkooperation, som Far skötte tillsammans med några arbetskamrater, i en källarlokal, intill dom där hyttorna utanför regementets murar som blivit omplacerade.

1968 var det första året som jag tog del av regementets aktiviteter med en kurs som MC ordonnans, som varade ett par tre månader, under en kväll i veckan och på helgerna. Utbildningen sköttes av en Fanjunkare som hette Mauritz Nilsson. Jawa 250 tvåaktare användes för kursdeltagarna som var 16-17-åringar.

1972 åkte jag till Australien på ett 2 års kontrakt efter avslutningen på verkstadsskolan

över engelska kanalen 34 km fågelvägen men beroende på tuffare tidvattenförhållanden tar en kanalsimning mellan 8 och 25 timmar.

Kontakten med Sverige består idag mest av att vi får besök av vänner och familj då och då samt en Sverigeresa någon gång per år. Dessutom följer jag förstås vad som händer via svenska tidningar och TV på nätet. Våra två barn är födda i England men alla fyra i familjen har svenska pass och när vi är ensamma är det svenska som gäller som språk.

i Kristianstad som bilmekanikerlärling. Planerna var att vi, ett litet gäng skulle åka tillsammans, men jag var den enda som tog det på allvar och åkte ensam. Jobb i Australien var lätt att få och jag började på en Volvoverkstad efter endast 8 timmar i landet. Såg en Volvo skylt på vägen till vårt hotell sent på kvällen, gick upp tidigt på morgonen och frågade efter arbete och fick börja direkt. Efter ett år, så skaffade ett par andra svenskar och jag en Austin buss, som gått i trafik i Melbournes förorter på 50-talet. Detta fordon tog oss runt Australien under ett år och ungefär 25 000 km.

Hemlängtan återkom och jag åkte tillbaka till Sverige. En kort tid efter jag kom till Kristianstad blev jag inkallad till värnplikt. Hade hoppats att staten hade glömt mig, men så var icke fallet, men tur var att jag blev antagen till P6. Det blev åttonde kompaniet, vilket passade mig perfekt och som bilmekaniker till på köpet. I och med att

jag var lite äldre än dom andra värnpliktiga blev det fördelaktigt många gånger. Befälen var rejäla killar och 7,5 månader på P6 blev rena semestern med fin livserfarenhet.

Men önskan att få åka tillbaka till Australien var stor och jag tog båt för andra gången från Southhampton i England. Skaffade min första business 1977, en Volvoverkstad och sålde den 1985 med sex-sju anställda. Hemlängtan tog mig tillbaka till Sverige igen. Stannade i tre månader och träffade då min fru Suzann från Karlskoga, som jag gifte mig med i Australien 1989. Hade då också öppnat min andra verkstad som jag hade till 2008, då jag la av med mekandet för gott. Under denna biltid tävlingskörde jag i 9 år med Volvobilar, men allt har sin tid och plats. Tillsammans med Suzann, som är musiker, hade vi en matfirma med import av svensk

mat och under samma tid representerade jag ett annat svenskt företag, i staterna Syd-Australien och Victoria, som tillverkade komprimeringsmaskiner i Småland.

Om jag går tillbaka till 1985 - då skaffade jag en farm utanför Melbourne och bodde i ett skjul i 5 år (vilket är lätt när man är ungkarl) men byggde ett hus med Suzann 1990 och bor här fortfarande. Här odlar vi kastanj och kiwi till försäljning. Som hobby, sysslar jag med smide och träkonst och spelar didgeridoo tillsammans med Suzanns sång. Vi brukade uppträda en hel del under ett antal år, men personligen blir det inte mycket numer. Som svensk träffas man ofta på Svenska Kyrkan för kulturella aktiviteter, vilket gör att det svenska behålls i vårt dagliga liv. Men detta är också vårt hem.

Paul och Suzann i sin trädgård på farmen.

Vem är det som spelar trumpet om kvällarna?

Undertecknad med hustru bor nära Gamla bron i Åhus och sedan flera år har vi kunnat höra vackra trumpettoner över ån. Det sker under några vackra dagar i juli då solen värmer och en stilla bris från väster råder. Första gången vi noterade det gick vi ner till ån och fick då se en ensam gestalt på bron som vid 20:30-tiden gav en stilla serenad som avslutades med Bred dina vida vingar och tupto.

Vad är detta? Vem är det? Varför?

Nästa kväll rådde samma vackra, stilla väder och åter hördes tonerna vid samma tidpunkt. Vi gick åter ner till ån och denna gång ut på bron. Där stod en smärt gestalt med silverfärgat hår och spelade på sin trumpet. Nära honom en lika smärt dam i samma ålder plus några förbipasserande flanörer och cyklisterna som

stannade upp och lyssnade förundrade över denna oannonserade konsert. När återigen tuptot klingat ut tackade musikanten försynt för applåder och så strosade paret lugnt tillbaka till Äspetsidan.

I byn började ryktet sprida sig om denna företeelse och folk började samlas nere på hamnpromenaden för att lyssna, men plötsligt så var musiken borta. Musiken hade tystnat. Vem var han? Varför stod han på bron och spelade och varför bara några dagar?

Året därpå ungefär vid samma tid hände det igen. Vi hörde tonerna från ån och denna gång, efter tuptot tog jag kontakt och vi språkades vid. Musikanten heter Bengt Käck, hustrun Inger och de är från Höör. De hade tidigare haft en sommarstuga i Äspet men då barnen inte önskade ta över denna nöjde de sig med att hyra ett litet hus i Äspet en vecka varje år.

Varför skriver jag då om Bengt Käck i denna skrift? Svaret kom när han berättade om sin far, Nils Ivar Käck född 1912 i Ilstorp. Fadern gjorde 1930 värnplikten vid I6 och trakterade vid den tiden klarinett och saxofon. Det ena gav det andra och strax var Ivar kompaniets spel och fick lära sig blåsa revelj, tupto och allehanda övriga signaler på signalhorn.

Efter fullgjord värnplikt lämnade Ivar Käck regementet och ägnade sig därefter åt civila sysslor, först som snickare och sedan som innehavare av en kombinerad pappers- och tobaksaffär.

På ett sätt följde Bengt i sin fars fotspår

Ett skyttekompani vid I6. Ivar Käck med sitt signalhorn inringad.

Ivar Käck blåser Parad för fanan.

då han redan som 12-åring gick med i ABF:s gossorkester 1957 under ledning av Musikstyckjunkare Hugo Rittnor. Värnplikten gjorde han däremot i flygvapnet som luftbevakare vid stridsledningscentralen i Tormestorp 1962. Den som sedan spionen Stig Wennerström avslöjade till ryssarna. Bengt och Inger tog över faderns affär och drev den till 1995 för att därefter sadla om till begravningsentreprenörer. Bengt gjorde ett uppehåll från orkesterspel i ca 30 år på grund av arbetet i affären, men efter försäljningen av affären 1995 engagerade sig Bengt i Eslövs Hemvärnsmusikkår och trakterade trumpeteten där till 2007. 2004 utnämndes Bengt till Musikfanjunkare.

Med Eslövs Hemvärnsmusikkår har Bengt spelat vid Högvakten fyra gånger, Ystad Military Tatoo fem gånger, vid olika tatoo i Tyskland, Kastellet i Köpenhamn med mera.

Han har spelat med blåsorkestern Höörblåset i flera år och även med dansorkestrar som Mats Blad, Donnes och Bob Stevens. Han har som solist spelat vid ca 70 begravningar.

När Bengt och Inger är på resande fot har han alltid med sig sin pockettrumpet och med den har han spelat i domkyrkan i Stavanger, kyrkan i Ribe i Danmark, vid Ålesunds atlantkust där han även fick vara med i norsk TV.

Vid 77-års ålder spelar Bengt fortfarande sin trumpet både vid fester och begravningar samt tillsammans med likasinnade på olika evenemang.

Vi Åhus-bor och gästande turister uppskattar dessa stilla serenader vackra sommarkvällar och ser fram emot nästa sommar.

Vid pennan: Bertil Håkanson

Kamratföreningens fortsatta och avslutande verksamhet 2021 – 2026.

Bakgrund

En tidigare arbetsgrupp har under 2016 – 2017 kommit fram till att verksamheten ska drivas i cirka 10 år till. Detta redovisades på och accepterades av årsmötet 2017. Det arbetet ligger nu till grund för en långtidsplan för resterande verksamhet med ambitionsnivåer fram till föreslagen nedläggningsdag 2026-12-31.

Arbetsgruppsmöte 2019-09-25

Ett möte har genomförts 2019-09-25 med ”Ag-26” bestående av Jerker W, Bertil H och Lars J. Sedan har detta behandlats av AU 19-10-31.

Medlemsmöten

Vi hade en övergripande diskussion om verksamheten och vilka arrangemang som vi bör genomföra över tiden. Vi konstaterade att vi vill bibehålla i princip samma arrangemang som tidigare. Det nya är att vi föreslår att medlemsarrangemangen flyttas till Stora Krono-huset, medan styrelse- och AU-möten föreslås fortsatt genomföras på Soldat-hemmet. Skälen till flytten av medlemsmötena är dels den trevligare miljön och dels att det kräver mindre arbete av en åldrande medlemskader. På så sätt ser vi att vi kan sänka ambitions-nivån på arbetsinsatserna och samtidigt till och med öka behållningen för medlemmarna. Den något högre kostnaden bör föreningen klara av med den ekonomi som vi har. För att säkerställa ekonomin måste en ekonomisk långtidsplan tas fram och föreläggas årsmötet.

Årsboken

Årsboken och dess omfattning bedömer vi kan minskas och successivt övergå till en ”Års-skrift” med runt 50 sidor. Detta är helt beroende på tillgången på material. Ett annat alternativ är att medlemsbrevens efterhand kan utökas i sin omfattning. Möjligen kan material slamas för att kunna samlas i en slutlig Årsbok/-skrift 2026.

Större arrangemang

Som större arrangemang föreslår vi tre Jubileumsmiddagar. En i samband med att föreningen fyller 85 år 6 juni 2022 samt två vid lämpligt datum runt den 10 december 2021 respektive 2026 då regementet skulle firat sin 210- respektive 215-årsdag. Den senare blir tillika vår avslutning innan föreningen föreslås läggas ner, dvs 2026-12-31. Förhoppningsvis kan vi engagera HvMK Kristianstad för ett avslutande Tapto med en kort konsert på Stora torg på kvällen.

Avveckling av föreningen

I samband med Jubileumsmiddagen i december 2026 bör vi ha det extra årsmöte som krävs enligt stadgarna för att avsluta föreningen. Här måste vi då ta ställning till vad som ska ske med våra kvarvarande tillgångar, såväl ekonomiska som materiella. Vad gäller de materiella tillgångarna kan de i princip deponeras hos ett museum (motsv.), säljas till medlemmarna eller avvecklas. Gallring bör successivt ske av sådant som uppenbart saknar värde.

Efter 2026

Vi diskuterade även vad som kan ske efter nedläggningen 2026-12-31. Mot bakgrund av att det är några år till dess lämnar vi inget konkret förslag till beslut i nuläget.

Dock kan vi se att de som är intresserade förslagsvis bildar en arbetsgrupp året innan (dvs under 2025) för att arbeta med frågan och sedvanliga praktiska sakerna som syfte, stadgar, namn osv.

Övergripande tidsplan med huvudpunkter:

(OBS: Datum är preliminära. Fastställs årligen.)

Datum	Dag	Möte	Föredrags-hållare	Plats
2021				
03 – 27	Lördag	Årsmöte	Eso	Kronohuset
09 – 13	Måndag	Döbelnsdagen		Gravplatsen/Kronohuset
10 – 14	Torsdag	Höstmöte	Eso	Kronohuset
12 – 08	Onsdag	Julvesper		Nosaby kyrka
12 – 11	Lördag	Jubileumsmiddag (210 år) m Luciatåg		Kronohuset
2022				
04 – 09	Lördag	Årsmöte	Eso	Kronohuset
06 – 06	Måndag	Jubileumsmiddag (85 år)		Kronohuset
09 – 13	Tisdag	Döbelnsdagen		Gravplatsen/Kronohuset
10 – 13	Torsdag	Höstmöte	Eso	Kronohuset
12 – 07	Onsdag	Julvesper		Nosaby kyrka
12 – 08	Torsdag	Julmöte m Luciatåg		Kronohuset
2023				
04 – 15	Lördag	Årsmöte	Eso	Kronohuset
09 – 13	Onsdag	Döbelnsdagen		Gravplatsen/Kronohuset
10 – 12	Torsdag	Höstmöte	Eso	Kronohuset
12 – 06	Onsdag	Julvesper		Nosaby kyrka
12 – 14	Torsdag	Julmöte m Luciatåg		Kronohuset
2024				
04 – 06	Lördag	Årsmöte	Eso	Kronohuset
09 – 13	Fredag	Döbelnsdagen		Gravplatsen/Kronohuset
10 – 10	Torsdag	Höstmöte	Eso	Kronohuset
12 – 04	Onsdag	Julvesper		Nosaby kyrka
12 – 12	Torsdag	Julmöte m Luciatåg		Kronohuset
2025				
04 – 05	Lördag	Årsmöte	Eso	Kronohuset
09 – 13	Lördag	Döbelnsdagen		Gravplatsen/Kronohuset
10 – 16	Torsdag	Höstmöte	Eso	Kronohuset
12 – 03	Onsdag	Julvesper		Nosaby kyrka
12 – 11	Torsdag	Julmöte m Luciatåg		Kronohuset
2026				
04 – 11	Lördag	Årsmöte	Eso	Kronohuset
09 – 13	Söndag	Döbelnsdagen		Gravplatsen/Kronohuset
10 – 15	Torsdag	Höstmöte	Eso	Kronohuset
12 – 02	Onsdag	Julvesper		Nosaby kyrka
12 – 12	Lördag	Extra årsmöte och ev. auktion		
12 – 12	Lördag	Jubileums- och Avslutningsmiddag (215 år) o Luciatåg o HvMK		Kronohuset Stora torg

Punkter som behandlats i AG:

1. Vilka arrangemang ska vi ha över tiden?

- a. Års- och vårmöte
- b. Döbelnsdagen
- c. Höstmöte
- d. Julvesper (ej ansvariga, men vi deltar med fana)
- e. Julmöte
- f. Möjlighet att delta i möten med P2 o P7?

2. Plats/-er för arrangemangen?

- a. Kronohuset för medlemsmöten
- b. Soldathemmet för AU- och styrelsemöten

3. Ambitionen med årsboken/-skriften över tiden?

- a. Årsskrift på runt 50 sidor (hänger på tillgången på material)
- b. Medlemsbrev x 4 (eventuellt något tjockare om årsskriften tunnas ut)

4. Eventuella större arrangemang?

- a. 85-årsmiddag med anledning av föreningens bildande 6 juni 1937
- b. 210-års jubileumsmiddag lördag 2021-12-11
- c. 215-års jubileumsmiddag lördag 2026-12-12
 - i. 2026 utökas med HvMK på Stora torg på kvällen med Tapto mm

5. Nedläggningstidpunkt?

- a. 2026-12-31?
- b. Extra årsmöte i samband med Jubileumsmiddag enligt 4c ovan
- c. Vad göra med tillgångarna? ("något som gagnar fortlevnaden av regementets traditioner i Kristianstad och Ljungbyhed" enligt stadgarna)
 - i. Pengar o fonder
 - 1. Överlämnas till eventuellt efterföljande förening
 - 2. Överlämnas till annan Kamratförening
 - 3. Överlämnas till annan organisation (för skötsel av deponerad materiel)
 - ii. Övriga tillgångar
 - 1. Deponeras hos:
 - a. Armémuseum
 - b. Läns museet
 - c. Kronohuset
 - d. Föreningen Gamla Kristianstad
 - e. Annan organisation
 - 2. Säljas på auktion till medlemmar
 - 3. Slängas

6. Vad kommer sedan?

- a. Arbetsgrupp med intresserade kan börja jobba 2025/26 med att ta fram:
 - i. Syfte
 - ii. Namn
 - iii. Stadgar
 - iv. Medlemskap
 - v. Ev avgifter

En historia värd att bevara

av Måns Thuresson

Det sägs ofta att desto mer man kan om något ämne, desto mer inser man att man har kvar att lära. Detta gäller definitivt en sådan smal nisch inom militärhistoria som svensk pansarhistoria.

När pionjärerna inom det som skulle komma att bli Svensk PansarHistorisk Förening i mitten av 70-talet konstaterade att det nog skulle ta något år eller så att dokumentera hela historien visste man inte vilken felbedömning man gjorde. Fortfarande idag, femtio år senare, håller vi på med just detsamma och nya rön dyker ständigt upp. En väv av kunskap formas kring de pansarfordon vi haft i Sverige sedan 1920-talet fram till idag. En kunskapsväv som ofta är brokig och inte sällan blir mustig av personligheter och händelser som under de snart hundra åren bokstavligen skjutit utvecklingen framåt.

EN VETERAN FRÅN SISTA KRIGET I STOCKHOLM.

FRANSK TANK, INKÖPT AV SVENSKA STATEN.

Den första dokumentationen av stridsvagn i Sverige är en artikel från Aftonbladet den 19 juli 1921.

Svensk PansarHistorisk Förening har sitt ursprung från 1974 i en svensk lokalavdelning av den ursprungligen brittiska föreningen Miniature Armoured Fighting Vehicle Association (MAFVA). Redan ett år senare döptes föreningen om till Swedish Armour Association och det dröjde endast två år tills det nuvarande namnet Svensk PansarHistorisk Förening – SPHF antogs. Föreningen har sedan dess kontinuerligt verkat och är i skrivande stund mer aktiv än på länge med en bred skara aktiviteter och ett växande antal medlemmar både inom och utom landet.

SPHF:s logotyp med tydlig anknytning till truppernas historia.

Enligt föreningens stadgar är det en ideell förening med huvudsakligt syfte att främja intresset för pansarfordon och övriga militärfordon genom sammankomster, studiebesök, medlemstidning, mm. Något som stämmer väl med dagens verksamhet

om än att den är betydligt bredare än så. Det ideella arbetet kretsar idag kring ett flertal områden, så som:

- samla in olika typer av dokumentation,
- bevara dokumentation för eftervärlden,
- systematisera det insamlade materialet,
- sammanställa och dra slutsatser utifrån insamlat material,
- berätta om svensk pansarhistoria genom artikel- och bokpublicering samt publicering på egen webbsida samt
- väcka intresse kring pansarhistoria genom sociala medier, utställningar och föredrag.

Den centrala delen kring vilket mycket verksamhet har sitt ursprung är föreningens arkiv, beläget i Hässleholm. Där finns i stort sett ett exemplar av alla stridsfordons instruktionsböcker som använts av försvaret, varav många i olika utgåvor. Dessutom många andra instruktioner, reglemente, anvisningar mm. Till detta kommer annan dokumentation i form av foton, filmer, ritningar samt olika typer av handlingar både i original och kopior. Mängden foton i arkivet uppgår till flera hundra tusen och ökar ständigt genom både nytagna bilder samt inskanning av äldre bilder, fotoalbum eller andra samlingar.

SPHF:s arkiv i Hässleholm.

Arkivet växer både i omfång och i kvalitet utifrån den forskning som regelbundet sker. Bara under de senaste åren har omkring 500 helt nya bilder och ca 7000 dokumentsidor från Krigsarkivet i Stockholm tillförts. Oftast rör det sig om detaljfrågor som endast kan besvaras genom nya dokument, men ibland kan även större frågor dokumenteras och dateras så som när det bestämdes att begreppet stridsvagn skulle användas och på vilka grunder.

Genom forskning vid Krigsarkivet kan både stora och små frågor få sina svar. Foto: Thorleif Olsson.

Bland unika föremål återfinns många av AB Landsverks glasnegativ från deras stridsfordonsproduktion samt ovärderlig dokumentation i original som deras leveransbok.

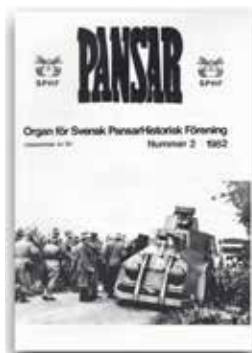
Landsverks leveransbok.

Genom olika donationer växer ständigt innehållet och kan på det sättet bevaras för framtiden. Vi kan se till att en unik del av vår militära historia inte glöms bort.

Ett pågående projekt är att bevara, systematisera och tillgängliggöra det arkiv som föreningen fick förmånen att förvalta efter tidigare redaktören för föreningens tidskrift och den välkände Norringen Christer Nyhlén.

För att öka översikten och tillgängligheten av arkivet arbetar vi med både systematisering av innehåller och digitalisering, en kombination som underlättar för att ta del, sammanställa och sprida kunskapen.

Om arkivet är föreningens hjärta så är tidskriften Pansar det aldrig sinande flödet av nytt pansarblod som pumpats kontinuerligt i mer än fyrtio år. Pansar utkommer med fyra nummer per år med ett blandat innehåll av artiklar om både historiskt och modernt pansar. Med innehåll för den som intresserar sig för mer akademisk forskning eller gillar att kavla upp ärmarna och bli oljig vid restaurering av äldre fordon eller kanske med minutiös detaljriktighet återge fordon i mindre skala genom modellbygge.

Pansar – mer än 40 år av kontinuerlig utgivning.

Ett välbesökt komplement till Pansar är den alltid tillgängliga hemsidan www.sphf.se där ett växande innehåll av fakta över svenska stridsfordon, ett urval av historiska artiklar samt mycket mer finns att ta del av för den pansarintresserade. För den som vill hålla sig ajour med verksamheten kan man även följa föreningen på olika sociala medier som Facebook, Twitter mm.

Föreningen har vid ett flertal olika tillfällen fungerat som "sakkunnig" i externa sammanhang som planering och genomförande av Pansartrupperna 50 år, remissinstans beträffande utbyte av fordon med utlandet samt vid flertalet bok- och filmutgivningar.

Ett populärt sätt att träffa gamla bekanta och nya med samma intresse är föreningens årsmöte som på senare år vuxit både i omfång, innehåll och kvalitet i form av årliga Pansarträffar. Årets upplaga fick på grund av rådande pandemi skjutas på framtiden, men möjligheten kommer tillbaka att få träffas och utbyta erfarenheter samt snacka gamla pansarminnen.

Pansarträff 2019 på Kronohuset i Kristianstad. Foto: Thorleif Olsson.

Pansarminnen finns av många olika slag – gamla och nya. Alla värda att bevara. Foto: Måns Thuresson.

Inför framtiden ställs naturligt frågan vad som är värt att bevara? Det är inte alltid så lätt att avgöra. Gamla ritningar på ej tillverkade pansarbilar ingår ju i historien om hur olika förslag till fordon såg ut. Instruktionsböcker, uniformer och olika slags märkningar, ja, det bör bevaras.

Även dagens övningar och olika event kommer att vara pansarhistoria så de är värda att dokumentera och bevara.

Moderna fordon med splitterskydd, är det ett pansarfordon? Ska vi bevara alla uppgifter vi kan få tag i om dessa? Allt är inte så självklart, men det är nästan säkert att ingen annan bevarar uppgifter om dem.

Det är väl endast de, som en gång i framtiden förvaltar dessa våra försök att dokumentera en förgången tid och spara en nutid som kan fälla ett omdöme om vad som var värt att bevara.

Så är du intresserad av pansarhistoria är du välkommen som medlem, läs om hur på www.sphf.se. Har du några pansarminnen eller kanske bilder som du tycker är alldagliga men en gång i framtiden kan bli en del av vår kulturskatt, hör av dig till Svensk PansarHistorisk Förening innan dessa minnen och bilder går förlorade! Det skulle vi och framtida generationer uppskatta.

Pansarminnen behöver inte vara lika dramatiska som denna bärgning för att vara intressant. Läs gärna Norringen Lars Svenssons spännande artikel på www.sphf.se om just denna bärgning. Foto: Lars Svensson.

NYTT OM NORRINGAR

50 ÅR

03-08 Patrik Hansson

09-07 Sven Fägerskjöld

60 år

01-08 Johan Linderöth

02-01 Rolf Tufvesson

02-05 Kent Jonasson

02-20 Nils Gunnarsson

03-31 Jonas Fröberg

05-01 Britt-Marie Lindau

05-15 Arne Svensson

06-13 Peter Enarsson

08-12 Lars Hansson-Gladh

09-14 Ola Mårtensson

10-30 Evert Håkansson

11-07 Mikael Andersson

12-06 Patrik Forsell

12-15 Hans-Erik Olsson

12-17 Lars-Inge Andersson

70 år

01-30 Alve Bengtsson

01-30 Tommy Thomsson

02-10 Lars Henning Persson

02-17 Bertil Håkanson

02-25 Ronnie Åbrandt

03-17 Gun Nilsson

03-20 Rolf Svensson

04-03 Bo Ahlberg

04-15 Kenneth Hartman

04-19 Alf Jonasson

04-19 Kurt-Anders Petersson

04-27 Jan Jönsson

04-30 Kjell Klemark

05-02 Alve Svensson

05-09 Jan Kvernby

06-25 Uno Petersson

06-29 Bengt Mohlin

08-19 Lars-Stellan Jönsson

10-06 Göran Arlefalk

10-17 Erling Schmidt

12-06 Patrik Forsell

12-12 Paul Frisk

12-31 Peter Ranvert

75 år

01-05 Allan Wikander

01-20 Karin Appelqvist

02-04 Margaretha Hansson

03-06 Jan Anders Johnsson

03-13 Karl-Åke Jönsson

03-21 Åke Wessberg

04-02 Lave Göransson

04-02 Margareta Paulsson

04-13 Göran Svensson

04-15 Johan Nisson

04-17 Karl-Gustav Karlsson

04-18 Hans-Arne Carlsson

06-11 Jörgen Lund

06-21 Jan Andersson

07-07 Sven Eskilsson

07-21 Tomas Lindegren

08-01 Hans Björkman

08-05 Ingrid Nordh

08-22 Roland Larsson

09-02 Ulla-Britt Forsberg

09-21 Christer Jönsson

09-27 Tommy Stjernqvist

11-23 Tommy Eriksson

11-24 Lars-Göran Nilsson

NYTT OM NORRINGAR

80 År

01-26 Yngve Sandström
03-22 Hans Egelborg
03-24 Kjell Gustafsson
04-05 Agne Petersson
04-22 Gun Nilsson
04-24 Göran Brobeck
05-13 Åke Petersson
05-21 Gunnel Bojs
06-08 Sten Ekstrand
08-09 Rolf Olsson
08-29 Kjell-Åke Jönsson
09-24 Ulla von Rosen
09-26 Leif Jönsson
09-27 Anders Bojs
09-27 Per-Olof Bolestam
09-27 Kjell Jönsson
09-29 Hajo Hirsch
10-30 Bo Karlsson
12-02 Siv Ädel

85 År

01-23 Gösta Johnsson
02-14 Bengt Clausen
02-22 Gilbert Mossberg
03-07 Greta Lilja
03-30 Stellan Hellberg
04-02 Ulla Nilsson
04-19 Curt Johnsson
06-19 Lennart Persson
07-06 Maj-Britt Selin
07-16 Ann Malmqvist
08-01 Marianne Andersson
08-14 Bengt Thulin
08-21 Lennart Lannerbäck
08-22 Ingrid Kleberg
09-01 Boo Holmberg

09-10 Jörgen Persson

09-18 Ingegärd Elofsson
10-08 Lennart Ohlsson
10-22 Gert Larsson
12-31 Rolf Tinder

90 År

01-19 Bengt Lindqvist
03-02 Bodil Björk
03-13 Sten Persson
03-31 Erik Larsson
05-05 Siv Lundell
07-05 Ingmar Nordström
07-07 Gösta Svendenius
07-25 Lars-Erik Widman
07-30 Per-Åke Fredlund
08-19 Christina Engström
09-08 Göte Persson
09-20 Olle Wannehag
09-25 Per-Olof Hallqvist
09-29 Marianne Möller
10-09 Ingmar Björnsson
12-05 Bo Hellström

95 År

05-29 Ove Berndtsson
06-05 Stig Björk
09-12 Rolf Olsson
12-07 Kjell-Åke Löfgren
12-19 Kerstin Wilhelmsson

TIDNINGSFONDEN

Ännu ett år har vi glädjen att redovisa en lång lista av ädla givare. ETT STORT TACK TILL ER ALLA. Tack vare Edra bidrag har ni nu denna årsskrift i Er hand. De influtna bidragen, stora som små, redovisas här i den ordning de influtit under tiden 2019-11-01 -- 2020-10-31.

KE Malmberg Helsingborg, Ulf Forsberg Ljungbyhed, Bo Olsson Halmstad, Patrik Hansson Yngsjö, Hans Egelborg Falsterbo, Bertil Ingelsson Upplands Väsby, K-Å Jönsson Helsingborg, Sonja och Göthe Andersson Kristianstad, Mats Hansson Fjälkinge, Rolf Tinder Göteborg, Gun Nilsson Malmö, Bengt Clausen Helsingborg, Karl Rosenqvist Malmö, Elisabeth Goldstein Stockholm, Kjell Gustafsson Malmö, Åke Persson Hilleröd, Jan Seebass Åhus, Kjell Klemark Fjälkinge, Jan Brandborn Ängelholm, Carl-Johan Nilsson Åhus, Åke Rosberg Hörby, Lars-Stellan Jönsson Hanaskog, Per-Olof Hallqvist Lund, Bo Jönsson Kristianstad, Jörgen Persson Vaxholm, Mats Johnsson Vinslöv, Jonny Björck Blentarp, Thomas Engström Kristianstad, Per-Lennart Karlsson Visby, Anders Fjelkner Åhus, Lars Gejrot Åhus, Anders Magnusson Kristianstad, Bengt Lindqvist Helsingborg, Tommy Höppner Bromölla. Tommy Jönsson Åhus, Ola Hallberg Vellinge, Lars-Erik Widman Linköping, Karl Gustav Engkvist Bjärnum, Sten och Britta Persson Broby, Lars Alm Stockholm, Per-Olof Malmsten Fjälkinge, Anders Jansson Bjärred, Sten Krongdell Rydebäck, Christer Voelkerling Göteborg, Per Åke Fredlund Sösdala, Lennart Renbjer Spånga, Carl-Gösta Avenstam Uddevalla, Lars-Olof Rubin Kristianstad, Ingvar Hansson Huddinge, Rolf Tinder Göteborg, Lars Erlandsson Uppsala, Lars-Erik Josefsson Bjärnum, Bo A Wendt Hässleholm, Sven Månsson Kristianstad, Leif-Inge Nordström Tollarp, Britt-Marie Eriksson Kristianstad, Åke Wessberg Kristianstad, Sven-Erik Olsson Kristianstad, Göthe Nilsson Halmstad, Leif Jönsson Täby, Bengt Mohlin Tollarp, Roland Appelqvist Kristianstad, Kai Lodin Halmstad, Elisabeth Ask Lund, Torsten Brandt Kristianstad, Lars-Erik Olofsson Vinslöv, Tommy och Anne-Marie Carlqvist Kristianstad, Gunilla och Jan Appelqvist Åhus, Christina Engström Åhus, Thore Skärhed Kristianstad, Leif Nilsson Fjälkinge, Rolf Olsson Hjärup, Marie Louise Colliander Kristianstad, Bengt Kittel Sundbyberg, Bo Bengtsson Åhus, Sven Giselsson Ronneby, Gilbert Mossberg Skene, Maria Karlstedt Kristianstad, Per Wickström Lund, Christer Lundh Stockholm, Ulf Krantz Kristianstad, Sture Stark Kristianstad, Ingmar Nordström Växjö, Christer Mjömark Sölvesborg, Alf Jonasson Hässleholm, Leif Dahlqvist Åhus, Patric Lindgren Kalmar, Ulla och Lennart Persson Färlöv, Kjell Jönsson Helsingborg, Bertil Ingelsson Upplands Väsby, Bertil Andersson Tyringe, Marianne Karlsson Karlshamn, Mattias Carlström Vinslöv, Johan Nilsson Vinslöv, Yvonne och Leif Åke Nilsson Åhus, Uno Petersson Bromölla, Sonja och Göthe Andersson Kristianstad, Lars Erik Svensson Kristianstad, Håkan Birger Malmö, Ingemar Brostedt Malmö, Lars Bohman Tollarp, Lennart Carlsson Immeln, Marianne Stenberg Kristianstad, Siw

Jeppsson Onslunda, Nils-Arne Bidsell Simrishamn, Ingrid och Bertil Kleberg Kristianstad, Barbara Westrup Åhus, Åke Knutsson Tollarp, Britt-Marie Lindau Kristianstad, Tommy Ericsson Kristianstad, Mats Hansson Fjälkinge, Göran Johansson Skåne Tranås, Kent och Ingall Rosquist Sösdala, Margaretha Hansson Kristianstad, Göran Flyckt Åhus, Ingrid och Lennart Olsson Kristianstad, Rolf Lindén Sölvesborg, Sture Stark Kristianstad, Ulf Forsberg Ljungbyhed, Mikael Rubin Trelleborg, Eva och Lennart Eriksson Kristianstad, Göran Brobeck Kristianstad, Bo Hellström Markaryd, Jan Bergström Brösarp, Lennart Nilsson Skövde, Jan Bergström Brösarp, Göran Lindegårdh Solna, Jonny Oddstig Åhus, Hans Lewicki Limhamn, Bengt Lönnblad Gustavsberg, Benny Hjalmarsson Arkelstorp, Lennart Renbjer Spånga, Lars-Gösta Hultberg Råå, Lars-Henning Strand Broby, Gösta Karlsson Vinslöv, Karin Andersson Kristianstad, Mats Erik Nilsson Knislinge, Kerstin Wilhelmsson Färlöv, Kaj Klemark Kungsbacka, Åke Sahlbrink Tollarp, Per-Olof Malmsten Fjälkinge, Thomas Thomasson Kristianstad, Lennart Persson Önnestad, Lena och Evert Friberg Kristianstad, Åke Wessberg Kristianstad, Karl Rosenqvist Malmö, Lars Jernryd Ystad, Roland Persson Bromölla, Jan-Axel Thomelius Söderköping, Bertil Jönsson Sibbhult, Christer Borglund Uppsala, Per Åke Fredlund Sösdala, Åke Ingelmo Älta, Göran Arlefalk Östra Sönnarslöv, Ulla och Lennart Persson Färlöv, Börje Nilsson Kävlinge, Inger Nordh Kristianstad, Ulla Johansson Kristianstad, Gert Lindell Stockholm, Rolf Tinder Göteborg, Åke Thomasson Kristianstad, Sten Ekstrand Häljarp, Ronnie Åbrandt Kristianstad, Sten Krondell Rydebäck, Kent Helgesson Enköping, Sture Stark Kristianstad, Bo Bengtsson Åhus, Lars Erlandsson Uppsala, Bo Karlsson Ljungbyhed, Karl Erik Brundin Åhus, Anders Fjelkner Åhus, K E Malmberg Helsingborg, Kai Lodin Halmstad, Ingvar Hansson Huddinge, Mats Ström Hammenhög, Leif Hallberg Vellinge, Leif Nilsson Fjälkinge, Lars Björck Kristianstad, Ernie Elofsson Vinslöv, Ola Hallberg Vellinge, John-Erik Johansson Åhus, Bengt Kittel Sundbyberg, Kjell-Åke Jönsson Helsingborg, Lennart Nilsson Skövde, Knut Ottosson Starfelt Ängelholm, Claes Dahlqvist Kristianstad, Göran Larsson Lund, Ulf Forsberg Ljungbyhed, Ingmar Nordström Växjö, Alf Jonasson Hässleholm, Gunnel och Anders Bojs Kristianstad, Ove Månsson Kristianstad, Göthe Andersson Kristianstad, Karin Andersson Kristianstad, Rolf Norrman Kristianstad, Karl-Erik Malmberg Helsingborg, Roland Appelqvist Kristianstad, Kjell Bengtsson Kristianstad, Sven Augustsson Kristianstad, Rolf Nordholm Genarp, Åke Johansson Åhus, Åke Ingelmo Älta, Lars Bohman Tollarp, Arne Berntsson Kristianstad, Roland Appelqvist Kristianstad, Inger och Jan Lundahl Kristianstad, Bo A Wendt Hässleholm, Hans Egelborg Falsterbo, Torsten Brandt Kristianstad, Bengt Lindqvist Helsingborg, Bo Karlsson Ljungbyhed, Tommy Andersson Veberöd, Lennart Renbjer Spånga, Kjell-Åke Jönsson Helsingborg, Lars-Henning Persson Kristianstad, Bengt Clausen Helsingborg, Kent Åkesson Färlöv, Thomas Engström Kristianstad, Åke Sahlbrink Tollarp, Börje Nilsson Kävlinge, BAJ Olsson Halmstad, Anders Sifvertsson Åkersberga, Tommy Jönsson Åhus, Göthe Nilsson Halmstad, Leif Almqvist Enköping, Lars Bohman Tollarp, Åke Ingelmo Älta, Kjell Gustafsson Malmö, Lena och Evert Friberg, Ingmar Nordström

Växjö, Birgit och Sven Almén Kalmar, Kjell Bengtsson Kristianstad, Bo Bengtsson Åhus, Kerstin och Erik Rittbo Hörby, Peter Ranvert Kristianstad, Kaarl Gudtav Engkvist Bjärnum, Karin Andersson Kristianstad, Boo Nelson Åhus, Marie Louice Colliander Kristianstad, Tore Skärhed Kristianstad, Lars Erlandsson Uppsala, Sven Månsson Kristianstad, Sonja och Göthe Andersson Kristianstad, Lars-Henning Persson Kristianstad, Hayo Hirsch Karlshamn, Kerstin Wilhelmsson Färlöv, Barbara Westrup Åhus, Per Åke Fredlund Sösdala, Göran Olsson Kristianstad, Gilbert Mossberg Skene, Gösta Karlsson Vinslöv, Tommy Höppner Bromölla, Leif-Inge Nordström Tollarp, Ulla och Lennart Persson Färlöv, Rolf Lindén Sölvesborg, Olle Persson Ystad, Alf Jonasson Hässleholm, B-A Wendt Hässleholm, Leif Nilsson Fjälkinge, Kaj Klemark Kungsbacka, PeO Malmsten Fjälkinge, Bengt Kittel Sundbyberg, Karl-Erik Malmgren Helsingborg, Kjell-Åke Jönsson Helsingborg, Jan Jonsson Färlöv, Lennart Nilsson Skövde, Mats Ström Hammenhög, Rolf Norrman Kristianstad, Knut Ottosson Starfelt Ängelholm, Lars Gösta Hultberg Råå, Bengt Andersson Åhus, Inger och Jan Lundahl Kristianstad, Per-Åke Anderberg Åhus, Rolf Kjellman Höllviken, Göran Johansson Skåne Tranås, Matts Olof Olsson Kristianstad, Bo Steen Halmstad, Göran Jeppsson Klågerup, Olle Wannehag Färlöv, Ulla von Rosen Kristianstad, Bo Jönsson Kristianstad, Göran Lindegårdh Solna, Håkan Birger Malmö, Karl Rosenqvist Malmö, Lars Erik Svensson Kristianstad, Ingrid och Bertil Kleberg Kristianstad, Åke Ingelmo Älta, Sven-Erik Olsson Kristianstad, Bo Hellström Markaryd, Mats Hansson Fjälkinge, Gunnel Malm Tollarp, Christer Weidenmark Visseltofta, Viveca Fjellner Åhus, Nils Göransson Sölvesborg, Britt-Marie Larsson Hässleholm, Kerstin Larsson Vinslöv, Jörgen Persson Vaxholm, Bodil och Stig Björk Tollarp, Tommy Åkesson Kristianstad, Mikael Rubin Trelleborg, Bo Hellström Markaryd, Gert Larsson Ängelholm, Lars-Henning Persson Kristianstad

Innehåll

Kamratföreningens ordförande	2
In Memoriam	4
29 juni 2019 – 25 år har gått	5
Norringeåret som har gått	6
Veterandagen den 29 maj	8
Essä över årsmöten och resor.....	11
Försvarsattachépar i Ankara – några minnen.....	14
Med Narrowboat i England och Wales	22
Matsalsbranden	32
Norringar ute i världen.....	52
Vem är det som spelar trumpet om kvällarna?.....	56
Kamratföreningens fortsatta verksamhet 2021 – 2026	59
En historia värd att bevara.....	62
Nytt om Norringar	66
Tidningsfonden	68
Innehåll	71

ÅHUS
TRYCKERI & SKYLT
– Närproducerat sedan 1902 –

